

मध्यान्ह

राष्ट्रिय दैनिक

इपेर हेर्न

वर्ष २३, अंक २२३ । पृष्ठ ८

Madhyanha National Daily

www.madhyanhadaily.com

देशको प्रमुख प्रशासनिक केन्द्र सिंहदरबारभित्र रहेका कतिपय संरचना सफा गरेपछि सेवा सुचारु गर्न सकिने अवस्थामा छन् । प्रधानमन्त्री कार्यालय र गृह मन्त्रालयलगायतका कतिपय संरचनामा भने शतप्रतिशत क्षति भएको छ ।

सिंहदरबार निकै नै क्षतिग्रस्त छ । तथापि, इयामेज नभएका ठाउँबाट सेवा सुरु गर्दै छौं ।

■ एकनारायण अर्याल
मुख्य सचिव

दिवाकर अधिकारी / मध्यान्ह
काठमाडौं, २८ भदौ

मुख्य सचिव एकनारायण अर्यालले सिंहदरबार अवलोकन गरेका छन् । आगलागीबाट भएको क्षति हेर्न मुख्यसचिव अर्याल अन्य सचिवहरूसँगै समेत लिएर सिंहदरबार पुगेका हुन् । अवलोकनपछि, उनले भनेका छन्, 'सिंहदरबार निकै नै क्षतिग्रस्त

छ । तथापि इयामेज नभएका ठाउँबाट सेवा सुरु गर्दै छौं ।' नवनीयुक्त प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीका लागि पनि सिंहदरबारमै कार्यक्षेत्र तयार भएको छ । सिंहदरबार पुगेर कार्यभार सम्हालेर काम सुरु गर्दै छन् ।

जेनजीको आन्दोलनपछि केपी शर्मा ओलीले राजीनामा दिए । नयाँ सरकार प्रतिनिधि सभाबाट बन्न नसक्ने अवस्था

रहेपछि सुशीला कार्कीको नेतृत्वमा नयाँ सरकार बनेको छ । नयाँ सरकारको कामकारवाही पनि सिंहदरबारबाटै गर्ने तयारी छ ।

स्थलगत अध्ययनपछि सचिवहरूले मन्त्रालयमा गरेको ब्रिफिङअनुसार देशको प्रमुख प्रशासनिक केन्द्र सिंहदरबारभित्र रहेका कतिपय संरचना सफा गरेपछि सेवा सुचारु गर्न

>>> पृष्ठ २ मा

संसद् विघटनको प्रतिवादमा दलहरू

जेनजीको आन्दोलनका क्रममा जोली लागेर १९ जनाको मृत्यु भएको थियो भने घाईते भएकाहरूको समेत मृत्यु हुनेक्रम जारी रहँदा हालसम्म ५४ जना आन्दोलनकारीले ज्यान गुमाइसकेका छन् ।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र कायम रहेको छ । ६ महिनाभित्र प्रतिनिधिसभाको निर्वाचन सञ्चालन जारी अझ उन्नत लोकतन्त्रको बाटोमा अघि बढ्न जनताले अवसर पाएका छन् । बडो जुक्तिले प्राप्त अवसरको सदुपयोग गरौं

● रामचन्द्र पौडेल
राष्ट्रपति

संसद् विघटनको यो निर्णय संविधानको परिकल्पना र सर्वोच्च अदालतको ब्याख्या विपरीत छ यसले एकातर्फ लोकतान्त्रिक उपलब्धि धरापमा पारेको छ भने अर्कातर्फ जेनजी आन्दोलनको भावना र मर्मले मृत्यवरणको आशंका बढेको छ

● पूर्णबहादुर खड्का
उपसभापति, नेपाली कांग्रेस

विगतमा बहुमतको प्रधानमन्त्रीले संसद् विघटन गर्दा त्यसलाई असंवैधानिक भन्दै मुद्दा हालै र फेसला सुनाउनेहरू अहिले स्वयं विघटनतर्फ अग्रसर हुनु विडम्बनापूर्ण विषय हो

● शंकर पोखरेल
महासचिव, नेकपा एमाले

जीवन शर्मा / मध्यान्ह
काठमाडौं, २८ भदौ

जेनजी आन्दोलनबाट भएको राजनीतिक परिवर्तनसँगै भागाभाग भएका पुराना राजनीतिक दल विस्तारै प्रतिवादमा सक्रिय हुन थालेका छन् । देशमा उत्पन्न पछिल्लो राजनीतिक घटनाक्रमपछि संसद् विघटनको विषयमा एक भएर बढ्ने नेताहरूले तयारी थालेका हुन् ।

राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेल आन्दोलनकारीको माग सम्बोधन गर्दै संविधानलाई समेत जोगाएर बीच बाटोबाट उपाय खोज्ने क्रममा संसद् विघटन गर्ने निर्णय लिन बाध्य भए । 'संसद् बाहिरको व्यक्ति प्रधानमन्त्री बनाएर सोही प्रधानमन्त्रीको सिफारिसमा संसद् विघटन गर्ने' गरी भएको सहमतिअनुसार

पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्कीले प्रधानमन्त्रीको कार्याभार लिएसँगै संसद् विघटनको प्रस्ताव राष्ट्रपतिसमक्ष पेश गरेकी थिइन् । सो प्रस्ताव राष्ट्रपति पौडेलले स्वीकृत गरेपछि विहीबार राति ११ बजेबाट प्रतिनिधि सभा विघटन भएको थियो । संसद् विघटन संवैधानिक नभएको भन्दै आठ दलका प्रमुख सचेतक र सचेतकहरूले विज्ञप्ति सार्वजनिक गरेका छन् ।

तर राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले कठिन प्रयत्नपश्चात् शान्तिपूर्ण विकास निष्क्रिएको बताएका छन् । संविधान र संसदीय प्रणाली बचेकोमा खुसी व्यक्त गर्दै पौडेलले विज्ञप्तिमार्फत भनेका छन् 'संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र कायम रहेको छ । ६ महिनाभित्र प्रतिनिधि सभाको निर्वाचन सम्पन्न

गरी अझ उन्नत लोकतन्त्रको बाटोमा अघि बढ्न जनताले अवसर पाएका छन् ।' बडो जुक्तिले प्राप्त अवसरको सदुपयोग गर्दै जनता रिक्काउने र आफैमा सम्हालिएर फागुन २१ मा चुनाव सम्पन्न गराउने काममा सहयोगका लागि उनले अपिल गरेका छन् । प्रमुख आठ राजनीतिक दलहरूले संयुक्त रूपमा संसद् विघटनको विरोध गर्दै तत्काल निर्णय फिर्ता लिन माग गरेका छन् ।

प्रतिनिधि सभा विघटनको निर्णय असंवैधानिक कदम भएको नेपाली कांग्रेसका उपसभापति पूर्णबहादुर खड्काले बताए । 'संसद् विघटनको यो निर्णय संविधानको परिकल्पना र सम्मानित सर्वोच्च अदालतको व्याख्याविपरीत छ,' उनले भने, 'यो निर्णय संविधानसम्मत विरुद्ध >>> पृष्ठ २ मा

वैदेशिक रोजगार विधोष

वैदेशिक रोजगारका गल्तीलाई सच्याउने अवसर

मध्यान्ह संवाददाता
काठमाडौं, २८ भदौ

वैदेशिक रोजगार व्यवसायीहरूले 'जेनजी पुस्ता'को त्याग र बलिदानपछि बनेको अन्तरिम सरकारले मुलुकको अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड वैदेशिक रोजगारलाई थप व्यवस्थित गर्नुपर्नेमा जोड दिएका छन् ।

व्यवसायीहरूले आन्दोलनका कारण मुलुकले भौतिक रूपमा अत्यधिक क्षति व्यहोरेको अवस्थामा मुलुक निर्माणका लागि थप पुँजी आवश्यक भएकाले भएका गन्तव्यहरूलाई व्यवस्थित गर्दै अन्य आकर्षक गन्तव्यको खोजी गरिनुपर्ने सुझाव राखेका छन् ।

नेपाली अर्थतन्त्रमा रेमिट्यान्सको योगदानको हिस्सा ठुलो छ । नेपाल राष्ट्र बैंकका अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा विप्रेषण आप्रवाह १७ खर्ब २३ अर्ब २७ करोड पुगेको छ । गत वर्ष ८ लाख ३९ हजार २ सय ६६ जना नेपाली श्रम स्वीकृति लिएर

वैदेशिक रोजगारीमा गएका थिए । कतिपय वैदेशिक रोजगार व्यवसायीले अहिलेको समयलाई वैदेशिक रोजगार क्षेत्रमा विगतमा भएका गलत निर्णयहरूलाई सच्याएर दक्षिण एसियाली अन्य मुलुकमा अवलम्बन गरेर वैदेशिक रोजगार क्षेत्रमा कोस करेक्सनका रूपमा सदुपयोग गर्नुपर्ने माग समेत गरेका छन् ।

नेपाल वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघका अध्यक्ष भुवनसिंह गुरुङले रेमिट्यान्सबाट प्राप्त रकमले राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा टेवा पुर्‍याएको भएपनि त्यसमा सुधार गर्न नयाँ सरकारले ध्यान दिनुपर्ने बताए ।

अध्यक्ष गुरुङले श्रमिक अधिकारको सुनिश्चितता र राम्रो तलब सुविधा भएका जापान तथा युरोपेली मुलुकको मागपत्र प्रमाणीकरणमा समस्या रहेको र नयाँ श्रम गन्तव्य खोजी हुन नसकेकाले वैदेशिक रोजगार क्षेत्र उकुसमुकुसको अवस्थामा रहेको

बताए । उनले नयाँ सरकार र नयाँ मन्त्रीले यस क्षेत्र सुधारका लागि पाइपलाइनमा रहेका सेवा शुल्क परिमार्जनलगायतका कामहरूलाई ढुंगोमा पुर्‍याएर नयाँ गन्तव्य पहिचान गरी नेपालमा रोजगारीको पर्याप्त अवसर नहुँदासम्म व्यवसायी र कामदार दुवैलाई सुरक्षित गर्ने कार्यक्रम ल्याउनुपर्ने बताए ।

संघका महासचिव महेशकुमार बस्नेतले हालको विपम परिस्थितिमा आन्तरिक सरकार गठनसँगै व्यवसायीहरूमा केही आशा पलाएको बताए । उनले वैदेशिक रोजगारले मुलुकको अर्थतन्त्रमा ठुलो योगदान दिएको क्षेत्र भएकाले यसलाई अझ व्यवस्थित, सुरक्षित र व्यवसायी अनुकूल बनाउन सरकारको नीतिगत निर्णय र ठोस पहल आवश्यक रहेको भन्दै नयाँ मन्त्री नियुक्त भएपछि वैदेशिक रोजगार क्षेत्रको व्यवस्थापनलाई प्राथमिकता दिने आम व्यवसायीको अपेक्षा रहेको उल्लेख गरे । उनले भने, 'नयाँ >>> पृष्ठ २ मा

प्रतिनिधि सभामा उत्पत्ति भएका र राष्ट्रिय सभामा उत्पत्ति भएर पारित भई प्रतिनिधि सभामा आएका विधेयक निष्क्रिय हुन्छन् । नवनीयुक्त प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीको सिफारिसमा राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले प्रतिनिधि सभा विघटन गरेका छन् । यससँगै प्रतिनिधि सभामा रहेका विधेयक निष्क्रिय भएका हुन् ।

यससम्बन्धी व्यवस्था संविधानको धारा १११ मा छ । संविधानको धारा १११ को उपधारा १० मा भनिएको छ, 'कुनै विधेयक प्रतिनिधि सभामा प्रस्तुत भई विचाराधीन रहेको वा प्रतिनिधि सभामा पारित भई राष्ट्रिय सभामा विचाराधीन रहेको अवस्थामा प्रतिनिधि सभा विघटन भएमा वा त्यसको कार्यकाल समाप्त भएमा त्यस्तो विधेयक निष्क्रिय हुनेछ ।' संसद् सचिवालयका अनुसार प्रतिनिधि सभा विघटन भएपश्चात् निष्क्रिय हुन पुगेका विधेयकको संख्या ३० रहेको छ । जसमा प्रतिनिधि सभामा उत्पत्ति भएका सरकारी २१ वटा विधेयक >>> पृष्ठ २ मा

■ एकनारायण अर्याल
मुख्य सचिव

शून्यमा परिणत भए ३० विधेयक

संसद् भवन र सिंहदरबारका कैयन महत्वपूर्ण दस्तावेज आगोले जलेर नष्ट भए । तर प्रतिनिधि सभा विघटन भएसँगै काबुल निर्माण प्रक्रियामा रहेका कतिपय विधेयक बिनाआगो खरानीजस्तै शून्यमा पुगेका छन् ।

मुकुन्द लामिछाने / मध्यान्ह
काठमाडौं, २८ भदौ

आगलागीले संसद् भवन र सिंहदरबारका कैयन महत्वपूर्ण दस्तावेज जलेर नष्ट भए । तर कानुन निर्माण प्रक्रियामा रहेका कतिपय विधेयक बिनाआगो खरानीजस्तै शून्यमा पुगेका छन् । संसद् सचिवालयका प्रवक्ता एकराम गिरीका अनुसार प्रतिनिधि सभा विघटन भएपछि प्रतिनिधि सभामा विचाराधीन विधेयक निष्क्रिय हुन्छन् ।

उनी भन्छन्, 'प्रतिनिधि सभामा उत्पत्ति भएका र राष्ट्रिय सभामा उत्पत्ति भएर पारित भई प्रतिनिधि सभामा आएका विधेयक निष्क्रिय हुन्छन् ।' नवनीयुक्त प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीको सिफारिसमा राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले प्रतिनिधि सभा विघटन गरेका छन् । यससँगै प्रतिनिधि सभामा रहेका विधेयक निष्क्रिय भएका हुन् ।

यससम्बन्धी व्यवस्था संविधानको धारा १११ मा छ । संविधानको धारा १११ को उपधारा १० मा भनिएको छ, 'कुनै विधेयक प्रतिनिधि सभामा प्रस्तुत भई विचाराधीन रहेको वा प्रतिनिधि सभामा पारित भई राष्ट्रिय सभामा विचाराधीन रहेको अवस्थामा प्रतिनिधि सभा विघटन भएमा वा त्यसको कार्यकाल समाप्त भएमा त्यस्तो विधेयक निष्क्रिय हुनेछ ।' संसद् सचिवालयका अनुसार प्रतिनिधि सभा विघटन भएपश्चात् निष्क्रिय हुन पुगेका विधेयकको संख्या ३० रहेको छ । जसमा प्रतिनिधि सभामा उत्पत्ति भएका सरकारी २१ वटा विधेयक >>> पृष्ठ २ मा

प्रेस विज्ञप्ति

सर्वप्रथम परिवर्तनका लागि नयाँ पुस्ताका युवाहरूले गरेको संघर्षमा सहदात प्राप्त शहीदप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दै घाइतेको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछौं । यसै आन्दोलनमा मुलुकले व्यहोरेको अतुलनीय क्षतिप्रति गाहिरो दुःख व्यक्त गर्न चाहन्छौं । अहिलेको अवस्थामा सबै मिलेर मुलुक बनाउनुपर्ने भएपनि प्रक्रियामा बसेका युवाहरू रोकिने अवस्था छैन । मुलुकको अर्थतन्त्रको धरोहर बनेको वैदेशिक रोजगार क्षेत्रलाई हलुका आंकलन गर्ने अवस्था पनि छैन । समस्या बुझ्ने, इमान्दार र कार्य क्षमता भएको व्यक्तिले श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको नेतृत्व सम्हालेमा आन्तरिक रोजगारको सुनिश्चितता, बाध्यताले विदेशिने परिपाटीको अन्त्य र यो मुलुकमा पनि लगानी गर्दा बाँच्न सकिने रहेछ भन्ने विश्वास दिलाउन सक्ने अपेक्षा छ । यसअघिका नेतृत्वले गरेका राम्रा/नराम्रा कामको सही मूल्यांकन गर्नुपर्ने भएमा पनि कुनैको दबाव र प्रभावमा नपरी जनतालाई प्रत्यक्ष राहत हुने गरी नीति आउने विश्वास लिएका छौं ।

राजाराम गौतम
अध्यक्ष
नेपाल वैदेशिक रोजगार अभियुक्तिपरक व्यवसायी महासंघ परिवार
तिनकुने काठमाडौं

पुनः कारागार फर्किए रवि

काठमाडौं/मस-राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)का सभापति रवि लामिछाने पुनः ललितपुरको नख्खु कारागार फर्किएका छन् । जेनजी आन्दोलनका क्रममा आफूलाई कारागार प्रशासनले सुरक्षा दिन नसक्ने भन्दै पठाएको उनले दाबी गरेपनि विवादमा परेका थिए । उनले सार्वजनिक गरेको कारागारको पत्रमा धेरैले आशंका गरेका थिए । कारागार प्रशासनले पनि त्यस्तो कुनै पत्र आफूहरूले रविलाई नदिएको बताएको थियो ।

जेनजी आन्दोलनको नाममा रवि समर्थकले कारागारमा दबाव बढाएर निस्किएको र उनी निस्किएपछि देशभरीका

कैदी निस्कने होड चलेको भन्दै आलोचना

भएको थियो । रविंले कारागार जानुअघि एक भिडिओ सन्देश जारी गर्दै न्यायकी प्रतिमूर्ति स्वयं प्रधानमन्त्री बनेकाले आफूमाथि अब अन्याय नहुने विश्वाससहित कारागार जान लागेको बताएका थिए ।

‘पछिल्लो सरकारले म माथि चरम राजनीतिक प्रतिशोध साधेर मेरो जिना हराम गरेको थियो,’उनले भनेका छन्, ‘आज यस देशको नेतृत्वमा न्यायकी प्रतिमूर्ति स्वयं प्रधानमन्त्री बन्नुभएको छ । अब चाहिँ अन्याय हुन्न भन्ने आशासहित म कारागार जाँदछु ।’

यसैबीच रविंले सुरक्षाको प्रत्याभूति

गराउन कारागार समक्ष माग समेत गरेका छन् । कारागार प्रहरीले सुरुमा आनाकानी गरे पनि अहिले थप सुरक्षा व्यवस्थासहित उनलाई राख्ने पहल भएको बताएको छ ।

नख्खु कारागार सशस्त्र प्रहरीको सुरक्षा नियन्त्रणमा छ । रविंले अहिलेको परिस्थितिमा सुरक्षा व्यवस्था अपर्याप्त भएको बताएका थिए ।

जिल्ला प्रहरी परिसर ललितपुरका एसएसपी श्यामकृष्ण अधिकारीका अनुसार रविंको मागबारे कारागार सुरक्षामा तैनाथ सशस्त्र प्रहरीलाई पत्र लेखेर प्रहरीले ध्यानाकर्षण गराएको छ ।

जनमत पार्टीले मधेश प्रदेशका मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई फित्ता बोलायो

धनुषा/मस-जनमत पार्टीले मधेश प्रदेश सरकारको नेतृत्व गरिरहेका मुख्यमन्त्रीसहित मन्त्रीहरूलाई फित्ता बोलाएको छ ।

संसदीय दलका नेता महेशप्रसाद यादवले शनिवार विज्ञप्ति जारी गर्दै मुख्यमन्त्रीसहित मन्त्रीहरूलाई सरकारबाट फित्ता बोलाएको जानकारी दिएका छन् । उक्त पार्टीबाट मुख्यमन्त्री संतशकुमार सिंह, वन तथा वातावरणमन्त्री सञ्जय यादव र उद्योग वाणिज्य तथा पर्यटनमन्त्रीमा वसन्त कुशवाहा रहेका थिए ।

संसदीय दलका नेता यादवले सरकारबाट

बाहिरिएको सम्बन्धी पत्र प्रदेश प्रमुखको कार्यालयमा पठाइएको जानकारी दिए ।

यही भदौ २३ र २४ गते ‘जेनजी’ आन्दोलनका क्रममा मुख्यमन्त्री सिंहले फेसबुकमै राजीनामा दिएका थिए, तर प्रदेश प्रमुखको कार्यालयमा लिखित राजीनामा दिनन् । शनिवार केही सञ्चारमाध्यममा मुख्यमन्त्री सिंहले राजीनामा नदिने अडान लिएको भनी आलोचना भएको थियो ।

यहाँ जनमत पार्टी नेतृत्वको सरकारमा नेकपा (एमाले), नेपाली कांग्रेस र लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी (लोसपा) नेपाल सत्तासम्भेदार छन् ।

खरानी...

सकिने अवस्था छ । प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय र गृह मन्त्रालयमा भने शतप्रतिशत क्षति भएको छ । अर्थ मन्त्रालयको भुईँ तला, बाहिरको टहरा र गाडीहरूमा क्षति पुगेको छ । सिंहदरबारभित्र सग्लो संरचना भेट्न मुस्किल छ । तथापि खरानी टन्टक्याएर सिंहदरबारबाटै काम सुरु गर्ने तयारी अगाडि बढेको हो ।

जेनजीले गरेको आन्दोलनको दोस्रो दिन गत मंगलवार सिंहदरबार जलेको थियो । प्रदर्शनकारीको निसानामा सरकारी भवन र कार्यालय पदा सिंहदरबार कुरूप बन्न पुगेको छ । सिंहदरबार सफा गर्दै काम सुरु गर्ने र पुर्ननिर्माण गर्ने योजना रहेको सरकारी कर्मचारी बताउँछन् ।

सर्वोच्च अदालतले पनि काम सुरु गर्दै छ । सर्वोच्च अदालतको भवन पनि पुरै जलेर खरानी भएको छ । यसका बाबजुत प्रधानन्यायाधीश प्रकाशमान सिंह राउतले अदालतको कामकारवाही सुरु गरेका हुन् ।

गत बिहीबार राउतले जलेकै भवनमा फुलकोर्टको बैठक राखेका थिए । आइतबारबाट सकिने काम गर्नेगरी इजलास राख्दै छन् । अर्थात् अदालत र सिंहदरबार यथाअवस्थामा सेवा सुरु गर्दै छन् ।

नयाँ सरकार बनेसँगै सिंहदरबारमा चहलपहल समेत सुरु भएको छ । मन्त्रालयहरूमा कर्मचारी जान थालेका छन् । सरसफाइलगायतको काम सुरु गरेका छन् ।

संसद्...

छैन । यो कदमले एकातर्फ लोकतान्त्रिक उपलब्धि धरापमा पारेको छ भने अर्कोतर्फ जेनजी आन्दोलनको भावना र मर्मले मृत्यवरण गर्ने आशंका बढेको छ ।

शनिवार जारी विज्ञप्तिमा नेपाली कांग्रेस, एमाले, माओवादी केन्द्र, एकीकृत समाजवादी, लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी, जनता समाजवादी पार्टी, नागरिक उन्मुक्ति पार्टी र जनमत पार्टीका संसदीय दलका प्रमुख सचेतकहरूले हस्ताक्षर गरेका छन् । प्रतिनिधि सभा विघटन असंवैधानिक भएको उनीहरूको दाबी छ । ‘भदौ २७ गते राति राष्ट्रपति कार्यालयबाट जारी संसद् विघटनसम्बन्धी सूचना नेपालको संविधान, सर्वोच्च अदालतको नजिर र संवैधानिक परम्पराविपरीत छ,’ उनीहरू भनेका छन् ‘जननिर्वाचित संस्थामाथि प्रहार गरिएको यो कदम लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यता र संवैधानिक सर्वोच्चतालाई कमजोर पार्ने कार्य भएको छ ।’

गत भदौ २३ र २४ गते काठमाडौंलगायत देशभर भएको

जेनजी आन्दोलनबाट राज्यसत्ता कब्जा भएको थियो । सोही क्रममा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले सत्ता छाडेर नेपाली सेनाको सहयोगमा भागेका थिए । त्यस्तै, उनको मन्त्रिपरिषदका अधिकांश सदस्य, पूर्वप्रधानमन्त्री तथा नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डसहित शीर्ष नेताहरूको भागाभाग भएको थियो । पूर्वप्रधानमन्त्री समेत रहेका सत्ताको मुख्य सहयात्री दल नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा र उनकी पत्नी आर्जु राणा भने घरमै लुकेर बसेका बेला आन्दोलनकारीले घाइते पारेका थिए ।

उनको उपचार भइरहेकाले अवस्था सामान्य रहेको पारिवारिक स्रोतले बताएको छ । आन्दोलमा मृत्यु हुनेको संख्या ५४ जना पुगेको छ । आन्दोलन क्रममा सिंहदरबार, सर्वोच्च अदालत, विशेष र जिल्ला अदालत, सरकारी वकिलको कार्यालय, प्रधानमन्त्री निवास, राष्ट्रपतिको कार्यालय र नेपाल प्रहरीका देशभरका सबै कार्यालय जलेर नष्ट भएका छन् । मुलुकको यो परिस्थिति निर्माण भएसँगै नेपाली सेनाले हात लिएको राज्यसत्तालाई सहज रूपमा हस्तान्तरण गरेको थियो ।

संविधान र कानुनी व्यवस्थाले नै समस्याको समाधान दिने अटल विश्वास रहेको भन्दै नेताहरूले संसद् विघटन उल्ट्याउन एकाकार भएका हुन् । त्यसैले प्रतिनिधि सभा विघटनको निर्णय तत्काल फित्ता लिई संसदको बैठक बोलाउनुपर्ने उनीहरूको माग छ । नेपाली जनताको लामो संघर्ष र बलिदानीबाट स्थापित संघीय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक संविधानलाई कमजोर पार्ने कुनै पनि कदम स्वीकार्य नहुने स्पष्ट गरिएको छ । आन्दोलनरत समूहको मागसमेत संसदमाफत सम्बोधन गर्नेगरी समाधान खोजिनुपर्छ,’ वक्तव्यमा भनिएको छ ।

संसद् विघटनको विपक्षमा रहेका दलहरूले नवनिर्वाचित प्रधानमन्त्री सुशीला काकीलाई स्वीकार गरेको बताएका छन् । यद्यपि काकीले गरेको संसद् विघटनको पहिलो निर्णयलाई राष्ट्रपतिले सदर गरेको कुरालाई अस्वीकार गरेका हुन् ।

नेकपा एमालेका महासचिव शंकर पोखरेलले सामाजिक सञ्जालमाफत प्रतिनिधिसभा विघटनको निर्णयप्रति असहमति जनाएका छन् । उनले भनेका छन्, ‘विगतमा बहुमतको प्रधानमन्त्रीले संसद् विघटन गर्दा त्यसलाई असंवैधानिक भन्दै मुद्दा हाल्ने र फैसला सुनाउनेहरू अहिले स्वयं विघटनतर्फ अग्रसर हुनु विडम्वनापूर्ण विषय हो । त्यसतर्फ सतर्क रहौं ।’

संसद् विघटनको विपक्षमा

वक्तव्य जारी गर्ने नेताहरूमा नेपाली कांग्रेस संसदीय दलका प्रमुख सचेतक श्यामकुमार घिमिरे, एमालेका महेश बत्तीला, माओवादी केन्द्रका हितराज पाण्डे, एकीकृत समाजवादीका मेटमणि चौधरी, लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टीका रामप्रकाश चौधरी, जनता समाजवादी पार्टीका प्रतिनिधि, नागरिक उन्मुक्ति पार्टीकी अध्यक्ष रत्नजा श्रेष्ठ र जनमत पार्टीकी प्रमुख सचेतक अनिता देवीको हस्ताक्षर रहेको छ । यसैबीच आठ दलले भदौ २३ र २४ गतेको जेनजी आन्दोलनका क्रममा ज्यान गुमाएकाप्रति श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दै घाइतेहरूको शीर्ष स्वास्थ्यलाभको कामना गरेका छन् । त्यस्तै, आन्दोलनका क्रममा भएको जनघनको क्षतिको छानविन गरी दोषीलाई कानुनी दायरामा ल्याउन पनि माग गरिएको छ ।

वैदेशिक...

सरकारसँग व्यवसायीहरूको हकहित र श्रमिकको अधिकार दुवै सुरक्षित गर्ने ठोस कदम चाल्ने अपेक्षा राख्छौं ।’

संघका प्रमुख सल्लाहकार तथा पूर्वअध्यक्ष तिलकबहादुर रानाभाटले जेनजी पुस्ताले देशमा व्याप्त भ्रष्टाचार र कुशासनका विरुद्ध दिएको बलिदानलाई आम वैदेशिक रोजगार व्यवसायीले आत्मसात गर्दै त्यसलाई उच्च मूल्यांकन गरी व्यवसायलाई रूपान्तरण गरी अघि बढाउनुपर्ने बताए ।

पूर्वअध्यक्ष रानाभाटले वैदेशिक रोजगार क्षेत्र हाल मुलुकलाई अपरिहार्य जस्तै भएको भन्दै वैदेशिक रोजगार क्षेत्रले जेनजीको आन्दोलनको मूलमर्म वैदेशिक रोजगार क्षेत्रमा रहेको बेधिति, विचौलियाको हालीमुहाली र अपरादर्शी व्यवसाय सञ्चालनका विरुद्ध पनि हो भन्ने कुरा सबै व्यवसायीहरूले बुझ्न जरुरी रहेको बताए ।

अव्यवहारिक देखिएको वैदेशिक रोजगार ऐनलाई संशोधन गरी व्यवहारिक बनाई सोहीअनुसार पूर्ण रूपमा पारदर्शिता कायम गरेर व्यवसाय गर्ने वातावरण नयाँ सरकारले बनाउनुपर्ने पनि रानाभाटले माग गरे ।

संघका निवर्तमान सल्लाहकार तथा पूर्वअध्यक्ष राजेन्द्र भण्डारीले पनि जेनजीको आन्दोलनमा उठेका सकारात्मक मागलाई व्यवसायीहरूले आत्मसात गर्नुपर्ने र नयाँ सरकारले असुरक्षित रूपमा वैदेशिक रोजगारमा जाने प्रवृत्तिको अन्त्य गरी सीप सिकाएर सुरक्षित रूपमा पठाउने प्रबन्ध गर्नुपर्ने सुझाव दिए । उनले हाल केही क्षेत्रमा अवस्थ्य प्रतिस्पर्धा देखिएकाले त्यसको अन्त्य गर्न जरुरी रहेको र सबैभरि वैदेशिक

रोजगारमा कामदार पठाउने वाध्यताको अन्त्य गर्ने विषयमा पनि नयाँ सरकारले नयाँ तरिकाले सोच्नुपर्ने बताए ।

प्रगतिशील वैदेशिक रोजगार व्यवसायी मञ्च नेपालका अध्यक्ष जनक रावलले व्यवसायीहरूले विगतमा खर्चाे रूपैयाँ रेमिट्यान्स भित्र्याएर मुलुकको अर्थतन्त्रलाई धानेको भन्दै २४ महिनादेखि रोकिएको युरोपेली मुलुकको मागपत्र प्रमाणीकरणमा परराष्ट्र मन्त्रालयको असहयोगी रवैयाको अन्त्य, व्यवसायीले आफ्नै खर्चमा नि:शुल्क र सस्तो सेवामा श्रमिक पठाउँदा पनि सरकार र सर्वसाधारणले उचित सम्मान नगर्ने अवस्थाको अन्त्य गरिनुपर्ने बताए । उनले सेवा शुल्क अन्यायपूर्ण रहेकाले त्यसमा परिवर्तन, श्रम स्वीकृति, अनलाइन प्रणाली र नयाँ बजारमा पहुँचमा स्थिर नीति र सहज प्रक्रियाको सुनिश्चितता जस्ता विषयमा नयाँ सरकारसँग व्यवसायीहरूको अपेक्षा रहेको बताए ।

उनले भने, ‘न्यायपूर्ण सेवा शुल्क व्यवसायीमैत्री वातावरणका साथै नयाँ बजारमा वैध रोजगारीको पहुँच, व्यावसायिक लगानीको कानुनी र व्यवहारिक संरक्षण पनि परिवर्तित सन्दर्भमा आम व्यवसायीको माग हो ।’

संघका निवर्तमान उपाध्यक्ष तथा मञ्चका वरिष्ठ उपाध्यक्ष डिकबहादुर खत्री (कुमार)ले भदौ २३ र २४ गते भएको क्रान्तिको परिणाम स्वरूप नयाँ परिवर्तन भएको अवस्थामा देशले आर्थिक उन्नति, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार विकास र आन्तरिक रोजगार सिर्जना गर्ने विश्वास गरेपनि त्यसका लागि समय लाग्ने भएको र आन्तरिक रोजगारीका पर्याप्त अवसर नहुँदासम्म वैदेशिक रोजगार र विप्रेषण नै नेपाली अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड बनिरहने विषयलाई नयाँ सरकारले बुझ्नुपर्ने बताए ।

अव्यवहारिक देखिएको वैदेशिक रोजगार ऐनलाई संशोधन गरी व्यवहारिक बनाई सोहीअनुसार पूर्ण रूपमा पारदर्शिता कायम गरेर व्यवसाय गर्ने वातावरण नयाँ सरकारले बनाउनुपर्ने पनि रानाभाटले माग गरे ।

व्यवसायी खत्रीले भने, ‘वैदेशिक रोजगार क्षेत्रमा समायानुकूल सुधार नहुनुका पछाडि व्यवसायी मात्र जिम्मेवार नभई ठुलो जस्तो देखिने, तर सामान्य नीतिगत सुधार पनि भएकाेले अव्यावहारिक ऐन कानुन र निर्णयमा सुधार नै परिवर्तनको प्रस्थान बिन्दु हुने छ । परिवर्तित सरकारले अव्यवहारिक ऐन, कानुन र निर्णय परिमार्जन गरी लागत निर्धारण गरी सेवा शुल्क व्यवस्थापन गर्न

अति जरुरी देखिन्छ । कार्यविधिका आधारमा मागपत्र प्रमाणीकरणमा सहजीकरण, वैदेशिक रोजगारमा गैर व्यवसायीको संलग्नता निस्तेज, भ्रष्टाचारमुक्त वैदेशिक रोजगार प्रशासनको सुनिश्चितता, गैरसरकारी संस्थाको वहकावमा नआई धरातलीय यथासंलाई अध्ययन गरी भर्ना प्रक्रियाको सुनिश्चितता गरी वैदेशिक रोजगारमा जाने ९७ प्रतिशत जनशक्तिलाई न्याय हुने गरी नीति बनाइए सबैले चाहेजस्तो वैदेशिक रोजगार क्षेत्र व्यवस्थित, मर्यादित, पारदर्शी, सम्मानित व्यवसायका रूपमा स्थापित हुन सक्ने छ ।’

वैदेशिक रोजगार व्यवसायी नेवाः समाजका अध्यक्ष किसन प्रधानले मुलुक परिवर्तनको ऐतिहासिक मोडमा पवेश गरेको अनुभूति भएको अवस्थामा व्यवसायी विरोधी ऐन परिमार्जन, लागत निर्धारण र सेवा शुल्कलाई व्यवस्थित गरिनुपर्ने बताए ।

नेपाल वैदेशिक रोजगार अभिमुखीकरण व्यवसायी महासंघका अध्यक्ष राजाराम गौतमले मुलुकको अर्थतन्त्रको धरोहरका रूपमा रहेको वैदेशिक रोजगार क्षेत्रलाई हलुका आंकलन गर्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गरी समस्या बुझ्ने, इमान्दार र कार्य क्षमता भएको व्यक्तिले मन्त्रालयको नेतृत्व लिएमा आन्तरिक रोजगारको सुनिश्चितता, बाध्यताले विदेशिने परिपाटीको अन्त्य र व्यवसायीको लगानी सुनिश्चित हुने आशा जागेको बताए । निवर्तमान नेतृत्वले गरेका कामको निरन्तरता दिँदै कसैको दबाव र प्रभावमा नपरी जनतालाई प्रत्यक्ष राहत हुने गरी कार्यक्रम आउने विश्वास पनि व्यवसायीले लिएको उनले बताए ।

शून्यमा...

र गैरसरकारी दुईवटा विधेयक रहेका छन् । ४ मंसिर २०७९ मा सम्पन्न चुनावबाट आएको प्रतिनिधि सभामा उत्पति भएका जम्मा २३ वटा विधेयक निष्क्रिय भएका हुन् ।

राष्ट्रिय सभामा उत्पति भएका सातवटा विधेयक पनि निष्क्रिय भएका छन् । राष्ट्रिय सभामा उत्पति भएर पारित भएर प्रतिनिधि सभामा आएर रहेका कारण ती सातवटा विधेयक पनि निष्क्रिय हुन पुगेका हुन् ।

निष्क्रिय भएका विधेयक निजामती सेवासम्बन्धी विधेयक, विद्यालय शिक्षासम्बन्धी विधेयक, जलजल विधेयक, नेपाल प्रहरी विधेयक, सशस्त्र प्रहरी विधेयकलगायत रहेका छन् । यी विधेयकहरू संघीयता कार्यान्वयनसँग समेत जोडिएका छन् । त्यसैले यी विधेयक निष्क्रिय भएसँगै संघीयता कार्यान्वयनको विषय अझ लम्बिन पुगेको छ ।

संविधानको दायराभित्रबाटै अगाडि बढ्न पत्रकार महासंघको आग्रह

काठमाडौं/मस- नेपाल पत्रकार महासंघले भ्रष्टाचार र बेथितिविरुद्ध ‘जेनजी’ले उठाएका माग संविधानको दायराभित्रबाटै पूरा गरी उन्नत लोकतान्त्रिक अभ्यासमा अगाडि बढ्न आग्रह गरेको छ ।

महासंघले एक विज्ञप्ति जारी गर्दै ‘जेनजी’ आन्दोलनपछि मुलुकमा नयाँ राजनीतिक परिस्थिति निर्माण हुन पुगेको उल्लेख गर्दै सोही भावनाअनुसार संविधानभित्र रहेर अगाडि बढ्नुपर्नेमा जोड दिएको छ ।

महासंघका महासचिव रामप्रसाद दाहालद्वारा जारी प्रेस विज्ञप्तिमा भनिएको छ, ‘महासंघ लोकतन्त्र, संविधानवाद,

विधिको शासन, मानव अधिकार, प्रेस तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता संरक्षणका लागि निरन्तर वकालत गर्दै आएको

नागरिक अगुवा संस्थाका रुपमा रहिआएको छ । यसर्थ हामी संविधानविरोधी कार्यको विरोध गर्दछौं ।’

पश्चिम नवलपरासीमा क्षति मूल्यांकन समिति गठन

नवलपरासी/मस- बर्दघाट सुस्ता पश्चिम नवलपरासी जिल्ला प्रशासन कार्यालयले जेनजीद्वारा यही भदौ २३ र २४ गते भएको प्रदर्शनका क्रममा भएको क्षति मूल्याङ्कन गर्न समिति गठन गरेको छ । प्रदर्शनका कारण जिल्लास्थित सरकारी, गैरसरकारी, सार्वजनिक तथा निजी सम्पत्तिमा भएको क्षतिको विवरण संकलन गर्न

१३ सदस्यीय समिति गठन गरिएको नवलपरासीका प्रमुख जिल्ला अधिकारी हिरालाल रेग्मीले जानकारी दिए । उनका अनुसार प्रदर्शनमा सार्वजनिक तथा निजी सम्पत्तिमा भएको क्षति मूल्यांकन गर्न सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी पोषनराज भण्डारीको संयोजकत्वमा शनिवार क्षति मूल्यांकन समिति गठन गरेको हो ।

मुस्ताङ भन्सारलाई व्यवस्थित गर्न आठ बुँदे निर्णय

मुस्ताङ/मस- मुस्ताङ भन्सार कार्यालयलाई व्यवस्थित तुल्याउन विभिन्न आठबुँदे निर्णय गरिएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालय मुस्ताङमा शनिवार बसेको जिल्ला राजस्व चुहावट नियन्त्रण समन्वय समितिको बैठकले नेपाल-चीन उत्तरी कोरलानाकास्थित न्हेयुङमा अवस्थित मुस्ताङ भन्सार कार्यालयलाई थप व्यवस्थित गरी आयात/निर्यात सहज बनाउनेगरी उल्लिखित निर्णय गरिएको हो ।

पाकिड र अनुगमनलगायत विभिन्न विषयवस्तुमा आवश्यक सहजीकरण गर्ने र भन्सारमैत्री तुल्याउने निर्णय भएको छ । यस्तै, नाकालाई व्यवस्थित, सुदृढ र प्रभावकारी तुल्याई अन्तरदेशीय व्यापारिक मार्गका रूपमा लैजान भन्सारले गर्ने मालवस्तुको आयात निर्यातका लागि सबै पक्षले जिम्मेवारीपूर्वक

योगदान पुर्‍याउनेलगायत निर्णय गरिएको भन्सार कार्यालयले जनाएको छ । बैठकमा प्रजिअ विष्णुप्रसाद भुसाल, भन्सार अधिकृत रमेश खड्कालगायत सुरक्षाकर्मी, एक्सपा, कोरला सडक आयोजनालगायत सरोकार भएकाहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

नवलपरासीका विद्यालय र कार्यालय सुचारु हुँदै

बिनोद निगम/मध्यान्ह
नवलपरासी, २८ भदौ

जेनजी समूहको भदौ २४ गतेको प्रदर्शनपछि लागू गरिएको निषेधाज्ञा र कर्फ्यु आदेश नवलपरासी पश्चिममा आइतबार विहान ६ बजेदेखि हटाइने भएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नवलपरासी पश्चिमका प्रमुख जिल्ला अधिकारी हिरालाल रेग्मीका अनुसार हालको शान्ति-सुरक्षाको अवस्था सामान्य रहेको मूल्यांकनपछि निषेधाज्ञा र कर्फ्यु हटाउने निर्णय गरिएको हो । उनले भने, ‘विकसित घटनाक्रम र सुरक्षाको समीक्षा गर्दा अब निषेधाज्ञा आवश्यक छैन भन्ने ठहर गरिएको छ ।’

भदौ २४ गतेको घटनापछि सम्भावित अग्रिय घटना रोक्नका लागि प्रशासनले जिल्लाभर कडा सुरक्षा सतर्कतासहित निषेधाज्ञा र कर्फ्यु आदेश जारी गरेको थियो । यसैबीच, नवलपरासी

प्याक्सनले सूचना जारी गर्दै आइतबारदेखि जिल्लाभरका विद्यालय सञ्चालन हुने जनाएको छ । लामो समयपछि विद्यालय खुल्ने भएकाले विद्यार्थी, शिक्षक र अभिभावकले पठन-पाठन सामान्य अवस्थामा फर्किने अपेक्षा व्यक्त गरेका छन् । त्यसैगरी पालिचन्दन र सुस्ता गाउँपालिकाले विज्ञप्ति जारी गर्दै निषेधाज्ञा तथा कर्फ्यु आदेशका कारण स्थगित

रहेका गाउँपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था र विद्यालयलगायतका सेवा आइतवारदेखि सुचारु हुने जानकारी गराएका छन् । सुरक्षा निकायहरूले भने सवेदनशील स्थानहरूमा आवश्यक सतर्कता कायम राखिने बताएका छन् । प्रशासनले नागरिकलाई सामान्य जीवनयापनमा फर्किँदै गर्दा शान्ति-सुरक्षा कायम राख्न सहयोग गर्न अपिल गरेको छ ।

अन्तरिम सरकार गठनसँगै काठमाडौँ उपत्यकासहित देशभरको जनजीवन सामान्य बलेको छ । मंगलबारदेखि ठप्प रहेको सार्वजनिक सवारी साधनको आवागमन शानिबारदेखि खुला भएको छ ।

क्षतिग्रस्त स्वास्थ्य मन्त्रालय अस्थायी व्यवस्थापनका लागि ठाउँ खोज्दै

काठमाडौँ/मस- जेनजी प्रदर्शनका क्रममा आगलागीका कारण स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय पूर्ण रूपमा ध्वस्त भएको छ । साथै मन्त्रालयले अस्थायी रूपमा आफूलाई व्यवस्थापन गर्न स्थान खोजिरहेको जनाएको छ । रामशाहपथस्थित मन्त्रालयको चारतले भवनसँगै त्यहाँ रहेका फर्निचर, महत्वपूर्ण कागज तथा फाइल, कम्प्युटरलगायत परिसरमा रहेको सवारीसाधन खरानी भएका छन् । भवन नहुँदा मन्त्रालयको काम कारवाहीमा प्रत्यक्ष असर परेको छ । हाल मन्त्रालयले क्षतिको विवरण लिने र मुचुल्का उठाउने काम गरिरहेको छ ।

मन्त्रालयका सचिव डा.विकास देवकोटाले हालसम्म घाइतेको उपचारमा केन्द्रित भएर समन्वयकारी भूमिका गरिरहेको र अस्पताललाई आवश्यक पर्ने

सामग्री दिने तथा त्यहाँबाट प्रदर्शनमा घाइतेको जनकारी लिने काम गरिरहेको बताए । उनले भने, 'भवनको सबै कोठा, सरसामान जलेर नष्ट भएको छ । कुनै पनि बाँकी छैन । त्यहाँ बाँकी रहेका सामान स्थान्तरण गर्ने कार्य सम्भव नै भएन ।'

सचिव देवकोटाले हाललाई

मन्त्रालय पछाडि रहेको नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद् (एनएचआरसी)को भवनबाट आइतवारदेखि आंशिक रूपमा काम सुरु गर्ने योजना बनाएको जानकारी गराए । सामान्य तोडफोड भए पनि उक्त भवन भने जल्नबाट जोगिएको छ । उनका अनुसार सिंहदरवारमा ठाउँ मिल्यो

भने पछि त्यहाँ मन्त्रालयलाई स्थान्तरण गर्ने विचार गरिएको छ । मुलुकले अन्तरिम सरकारको प्रधानमन्त्रीको रूपमा सुशीला कार्कीलाई पाइसकेको छ । मन्त्रीमण्डल विस्तार गर्ने तयारी हुँदैछ । स्वास्थ्यमन्त्री नियुक्त भएपछि कार्यक्षमता लागि

मन्त्रालयसँग ठाउँ पनि छैन । सचिव देवकोटाले एनएचआरसीमा मन्त्रीलाई राख्न मिल्ने एउटा कोठा तयार गरेको बताए । 'हामी कर्मचारीहरु त एउटा हलमा बसेर काम गरौला । मन्त्रीका लागि त्यही रहेको एउटा कोठा तयार गरेका छौं । अहिलेलाई त्यहाँ काम गर्ने र सिंहदरवारभित्र ठाउँ पाउनका लागि पहल गरिरहेका छौं', उनले भने ।

मन्त्रालय परिसरमा रहेको स्वास्थ्य आपतकालीन तथा विपद् व्यवस्थापन एकाइ भने हाल वीर अस्पतालको एउटा भवनबाट सञ्चालन भइरहेको छ ।

'इमेलमा रहेका कागजपत्रलाई प्रिन्ट गरेर आवश्यकताअनुसार काम गर्ने । नयाँ नेतृत्व आएपछि उहाँको मार्ग निर्देशनपछि थप काम गर्ने विचार छ', डा. देवकोटाले भने ।

जेनजी आन्दोलन

प्रधानमन्त्रीसमक्ष घाइतेले भने- 'हाम्रो योगदान खेर नजाओस्'

काठमाडौँ/मस- नवनिर्वात प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीले जेनजी आन्दोलनका घाइतेहरुसँग भेट गरेको छन् । उनले शनिवार अपरान्ह राष्ट्रिय टुमा सेन्टर अस्पताल पुगेर त्यहाँ उपचार गराइरहेका घाइतेहरुसँग भेट गरेकी हुन् । भेटका क्रममा प्रधानमन्त्री कार्कीले घाइतेहरुको राम्रोसँग उपचार गर्न चिकित्सकहरुलाई निर्देशन दिएका सो अस्पतालका चिकित्सकहरुले बताएका छन् । जेनजी आन्दोलनका क्रममा टुमा सेन्टरमा मात्रै ८ जनाको मृत्यु भएको थियो । त्यसक्रममा नवनिर्वात प्रधानमन्त्री कार्कीले घाइतेहरुको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना पनि गरेकी छन् ।

सेन्टरका प्रमुख डा.बद्री रिजालका अनुसार सेन्टरमा भर्ना भएका ३६ जना घाइतेमध्ये छ जनाको सघन उपचार कक्षमा उपचार जारी छ । उनले दुई जनाको अवस्था गम्भीर रहेको जानकारी प्रधानमन्त्रीलाई गराएका थिए । प्रमुख डा.रिजालले प्रधानमन्त्रीलाई केही विरामीको शल्यक्रिया गर्नुपर्ने तर गम्भीर चोटका कारण तत्काल शल्यक्रिया गर्न नसकिने जानकारी गराएको बताए ।

यस्तै प्रधानमन्त्री कार्की

प्रदर्शनका घाइतेहरुलाई भेट्न सिभिल अस्पताल पुगेकी थिइन् । उनी शनिवार मीनभवनमा रहेको सिभिल अस्पताल पुगेकी हुन् । भेटमा उनले घाइतेको स्वास्थ्य अवस्थाबारे जानकारी लिएकी थिइन् । अस्पतालका कार्यकारी निर्देशक प्राडा मोहनचन्द्र रेग्मीले भने, 'प्रधानमन्त्रीले घाइतेको स्वास्थ्यस्थितिवारे जानकारी लिनुभयो । त्यसक्रममा उहाँहरुले आफ्नो स्वास्थ्यबारे प्रधानमन्त्रीलाई जानकारी गराउँदै आफूले देशका लागि दिएको बलिदान खेर नजाओस्, प्रधानमन्त्रीले देशलाई निकास दिनुपर्छ । पुनःअर्को पुस्ताले आन्दोलन गर्नु नपरोस् ।' प्रधानमन्त्री कार्कीले मुलुकको अवस्था परिवर्तन गर्न हरसम्भवन प्रयत्न गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरिन् । कार्यकारी निर्देशक रेग्मीका अनुसार गत सोमबार यता चार सय ५७ घाइते अस्पताल पुगेकामा

४४ जनालाई अन्यत्र 'रेफर' गरिएको थियो । तीन सय ६४ जना उपचारपछि घर फर्किसकेका छन् । अस्पताल भर्ना भएका ४९ मध्ये ११ जना हाल उपचाररत छन् । गम्भीर घाइते एक जनाको सघन उपचार कक्षमा उपचार भइरहेको छ भने ४५ जनाको शल्यक्रिया तथा सात जनाको पुनः शल्यक्रिया गरिएको छ । निजामती अस्पतालमा उपचारका क्रममा छ जनाको मृत्यु भएको थियो ।

यस्तै प्रधानमन्त्री कार्कीले आगजनी भएको कोटेश्वरस्थित प्रहरी चौकी र महाराजगञ्जको प्रहरी वृत्तको पनि निरीक्षण गरेकी छन् । प्रदर्शनकारीहरुको आगजनीमा कोटेश्वरमा केही प्रहरीको मृत्यु भएको थियो । जेनजी आन्दोलनमा अहिलेसम्म ५१ जनाको ज्यान गएको छ । सबै घाइतेहरुको अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ ।

बेनीमा मौलिक सम्पदाको संरक्षण

म्याग्दी/मस- म्याग्दीको सदरमुकाम बेनी बजारमा मौलिक सम्पदाको निर्माण र पुनर्निर्माण भएको छ । बेनी नगरपालिका र समुदायको पहलमा बेनीलाई मौलिक सांस्कृतिक बजारको रूपमा विकास गर्न पुराना सम्पदाको संरक्षण, पुनर्निर्माणका साथै नयाँ सार्वजनिक संरचना निर्माणका क्रममा मौलिकतालाई जोड दिइएको हो ।

म्याग्दी र कालीगण्डकी नदीको दोभानमा रहेको बेनी बजार नगरपालिकाको ७ र ८ नम्बर वडामा पर्छ । नगर प्रमुख सुरत केसीले मुस्ताड जाने आउने पर्यटकलाई बेनीमा मुलाउने र बसाइँ लम्बाएर स्थानीय आर्थिक गतिविधि बढाउने उद्देश्यले धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र मौलिकताको सम्बर्द्धन तथा प्रवर्द्धनमा जुटेको बताए ।

उनका अनुसार सा.र.कालीगण्डकीको सम्यता बचाउन र प्रदूषण नियन्त्रणका लागि दोभानमा शवदाहस्थल निर्माण भएको छ । गत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा विनियोजन भएको रु ६० लाख बजेटबाट शवदाहस्थललाई व्यवस्थित र सुरक्षित बनाउन भौतिक संरचना निर्माण भएको हो ।

धार्मिक स्थल गलेश्वर बजारभित्रको सडकको सौन्दर्यकरण गर्नका लागि गत वर्षदेखि सुरु भएको सडकमा स्लेट ढुंगा बिछ्न

याउने योजनालाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिएको छ । गत आवमा १०६ मिटर स्लेट बिछ्याइएको थियो । नयाँ आवका लागि नगरपालिकाले रु ३० लाख विनियोजन गरेको योजनाका लागि गलेश्वर शिवालय क्षेत्र विकास कोषले पनि साथ दिने बेनी नगरपालिका-९ का वडाध्यक्ष चक्र केसीले बताए ।

बेनीको पुस्तकालय चोकमा रु १३ लाख खर्चेर जमघट र विश्रामस्थलका लागि भक्तपुर ईटा र बुझा कुदेको काठ प्रयोग गरेर नेवारी वास्तुकला शैलीको प्रतीक्षालय (फाल्वा) निर्माण भएको छ । यस वर्ष आँखिभुजालगायतका संरचना बनाएर फाल्वा निर्माणलाई पूर्णता दिने बेनी नगरपालिका-७ का वडाध्यक्ष रमेश श्रेष्ठले बताए ।

चोकमा खाली रहेको सार्वजनिक ठाउँको सदुपयोग गरेर निर्माण भएको फाल्वाबाट

स्थानीयवासी, यात्रुहरुलाई विश्रामका लागि सहजका लागि बजारको आकर्षण थपेको छ । यसअघि बेनी नगरपालिकाको वडा नम्बर ७ मा रहेका पुराना चौतारीहरुको मर्मत र व्यवस्थापन भएको थियो ।

बेनी नगरपालिका-८ गणेशटोलमा रहेको २०० वर्ष पुरानो गणेश मन्दिर यसै वर्ष पुनर्निर्माण भएको छ । बेनी नगरपालिकाको रु छ लाख बजेट र गुठीधारहरुको करिब रु १४ लाख लगानीमा मौलिक शैलीमा पुनर्निर्माण गरिएको वडाध्यक्ष उत्तम कर्माचार्यले बताए । पुरानो मन्दिरलाई भत्काएर भक्तपुर ईटा र बुझा काठको प्रयोग गरेर निर्माण भएको मन्दिरको छानामा पित्तलको जलप लगाइएको छ ।

यसअघि बेनी नगरपालिका-८ स्थित ऐतिहासिक कोतघरको भक्तपुरबाट ईटा, काठ र मजदुर ल्याएर कोतघर पुनर्निर्माण गरिएको थियो ।

महाकाली अस्पतालमा 'सिटी स्क्यान' सेवा थपियो

कञ्चनपुर/मस- महेन्द्रनगर स्थित महाकाली प्रादेशिक अस्पतालमा सिटी स्क्यान सेवा थपिएको छ । अस्पतालले ६४ स्लाइसको 'सिटी स्क्यान' सेवा थप गरेर आगामी सातादेखि सेवा सुरु गर्ने तयारी गरेको महाकाली प्रादेशिक अस्पतालका निमित्त मेडिकल सुपरिन्टेन्डन्ट अर्जुन भट्टले जानकारी दिए । '६४ स्लाइसको सिटी स्क्यान मेसिन अस्पतालमा पुगेर जडानकार्य अन्तिम चरणमा छ' उनले भने, 'अर्को हप्तादेखि सेवा सुरु गर्ने गरी तयारीमा लागेका छौं ।' अस्पतालले सिटी स्क्यान जडानका लागि गत फागुनमा वालाजी सर्जिकल स्प्लायससँग तीन करोड ८३ लाख ५५ हजार ५ सय ६० रुपैयाँमा सम्झौता गरेको थियो । अस्पतालमा सिटी स्क्यान सेवा सुरु भएपछि यहाँका विरामीले उपचारका लागि अन्यत्र जानुपर्ने बाध्यता हट्ने उनले बताए ।

विगतको तुलनामा अस्पतालले विशेषज्ञ सहितको सेवामा सुधार गर्दै गएको अस्पताल व्यवस्थापन समितिका निर्वतमान अध्यक्ष

कृष्णानन्द भट्टले जानकारी दिए । 'विगतको तुलनामा यहाँबाट सेवा लिने विरामीको संख्या बढेको छ' उनले भने, 'यहाँको मुख्य आवश्यकता भनेको सिटी स्क्यान थियो त्यो सेवा पनि सुरु हुने अवस्थामा छ यसले यहाँका विरामीहरुलाई ठुलो राहत पुर्‍याउँछ ।' उनले अस्पतालमा अहिले एउटै विभागमा ६४/तीन जना विशेषज्ञ चिकित्सकले सेवा दिइरहेकाले सेवाग्राहीलाई उपचारमा सजिलोभएको थपिएको हो । अस्पतालमा चिकित्सक सेवा थपिदै गएको सरकारले त्यहि अनुसारको भौतिक पूर्वाधार र स्वास्थ्य

उपकरण पनि थपिदै गएका छन्' उनले भने, 'अब कुनै पनि विरामीले यहाँबाट अन्यत्र रिफर हुनुपर्दैन ।' रिफर सेन्टरका रूपमा परिचित महाकाली अस्पतालले पछिल्लो समय २३ जना विशेषज्ञ चिकित्सकसहितको सेवा दिन थालेको छ ।

अस्पतालमा मेडिसिन विभाग, हाडजोर्नी विभाग, सर्जरी विभाग, स्त्री तथा प्रसूती रोग विभाग, रेडीयोलोजी, एनेस्थेसियोलोजी र मानसिक रोग विशेषज्ञ सेवा थपिएको हो । अस्पतालमा २८ जना विशेषज्ञ चिकित्सकको दरबन्दी रहेको भएपनि अहिले एक जना

मात्रै दरबन्दीमा कार्यरत छन् । अन्य विशेषज्ञ चिकित्सक छात्रवृत्ति करार र अस्पताल व्यवस्थापन समितिबाट करारमा सेवा दिँदै आएका छन् । 'अस्पतालमा सिटी स्क्यान सेवा नहुँदा यहाँबाट दैनिक ८/१० जना विरामी अन्यत्र रिफर हुने गरेका थिए अब त्यो समस्या हट्ने भएको छ ।' यहाँका स्थानीय इन्द्र साउँदले भने, 'अब घर नजिकै सहुलियत शुल्कमा यहाँका स्थानीयले सिटी स्क्यान लगायतको विशेषज्ञ सेवा पाउनेछन् ।' २०२० सालमा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रका रूपमा स्थापना भएको

अस्पताल २०३१ मा २५ शय्याको जिल्ला अस्पतालमा परिणत भएको थियो । जिल्ला अस्पतालबाट स्तरोन्ती हुदै २०४३ सालमा ५० शय्याको अञ्चल अस्पताल (रेफरल सेन्टर) को रूपमा परिणत भयो । मुलुकमा संधीयतापछि प्रादेशीक अस्पतालका रूपमा स्तरोन्नती भएपछि भने अस्पतालले विशेषज्ञ सेवा दिन थालेको हो । अस्पतालमा स्वीकृत स्थायी दरबन्दी अनुसार एघार तहका विशेषज्ञ चिकित्सक चार जना र नवौ र दश तहका विशेषज्ञ चिकित्सक १६ जनाको दरबन्दी छ । अहिले अस्पतालमा मेडिसिन विभागमा चार जना, हाडजोर्नी विशेषज्ञ तीन जना, स्त्री रोग विशेषज्ञ तीन जना, बालरोग विशेषज्ञ दुई जना, नाक कान घाँटी विशेषज्ञ दुई जना, एनेस्थेसियोलोजिस्ट दुई जना, सर्जरी विशेषज्ञ तीन जना र रेडियोलोजिस्ट दुई जना कार्यरत छन् । त्यसैगरी एक जना मानसिक रोग विशेषज्ञ कार्यरत छन् । अस्पतालमा, जनरल फिजिसियन, प्याथोलोजिस्ट,डर्माटोलोजिस्ट विशेषज्ञ चिकित्सको दरबन्दी भएपनि हालसम्म दरबन्दी अनुसारका चिकित्सकहरु उपलब्ध हुन सकेका छैनन् ।

तीन सय बढी सार्वजनिक सवारीसाधन उपत्यकाबाट बाहिरिए

काठमाडौँ/मस- काठमाडौँको गौगबुस्थित नयाँबसपार्कबाट ३ सय भन्दा बढी सार्वजनिक सवारीसाधन उपत्यकाबाट बाहिरिएका छन् । 'जेनजी'को प्रदर्शनका कारण पाँच दिनदेखि बन्द रहेको सार्वजनिक यातायात सञ्चालनमा आएसँगै शनिवार नयाँबसपार्कबाट ३ सय बढी सवारीसाधन बाहिरिएका हुन् ।

नयाँबसपार्क सञ्चालन गरेको लोत्से बहुउद्देश्यीय प्रालिका महाप्रबन्धक सुनिल कुँवरले शनिवार बिहानदेखि ३ सय भन्दा बढी सार्वजनिक सवारीसाधन यात्रु लिएर नयाँबसपार्कबाट बाहिरिएका

जानकारी दिए । 'यही भदौ २३ र २४ गते भएको जेनजीको प्रदर्शनका कारण यातायात बन्द हुँदा काठमाडौँमा रहेका यात्रुहरु सार्वजनिक यातायातका साधनमार्फत गन्तव्यस्थलतर्फ जान थालेका छन् । उनले भने, 'शनिवार बिहानदेखि काठमाडौँको कर्पू हटाइएकाले जनजीवन सामान्य बनेसँगै यात्रुवाहक सवारीसाधन सञ्चालन हुन थालेका उनको भनाइ छ ।

उनले दसैँसमेत सुरु हुन लागेकाले नयाँबसपार्कमा अरू समयको तुलनामा यात्रुहरुको घुईँचो लाग्न थालेको बताए ।

कृषिजन्य उत्पादन आपूर्ति तथा ढुवानी सहज बनाउन अनुरोध

काठमाडौँ/मस- कृषि विभागले कृषिजन्य उत्पादन सहज रूपमा आपूर्ति तथा ढुवानीको व्यवस्था मिलाउन सम्बन्धित पक्षसँग अनुरोध गरेको छ ।

मुलुक विषम परिस्थितिबाट गुजिरहेका बेला मागअनुसार खाद्यान्नलगायत कृषि उपजको आपूर्तिलाई शुंखलावाइँ खल्बलिन नदिनेतर्फ सचेत रहन अनुरोध गर्दै विभागले शनिवार एक विज्ञात निकालेर कृषि उद्यमी, कृषि व्यवसायी तथा

किसानलाई सहयोग गर्न भनेको हो ।

विभागका महानिर्देशक प्रकाशकुमार सन्जेलका अनुसार सागसब्जी, वीउनेनालगायत

उत्पादन आपूर्ति तथा ढुवानीमा समस्या भएको गुनासो आएकोले आपूर्ति शुंखलामा असर हुने गतिविधि नगर्न आग्रह गरिएको हो ।

सम्पादकीय अन्तरिम सरकारका चार कार्यभार

जेनजी विद्रोहपछिको अन्यौलका बीच राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले संविधानको छिद्र खोज्दै अन्तरिम सरकार गठन गरेका छन् । पूर्वप्रधान न्यायाधीश सुशीला कार्की आउँदो फागुनमा आमचुनाव गर्नेगरी पहिलो महिला प्रधानमन्त्रीको सपथ लिएसँगै जनजीवन सामान्य बन्दै गएको छ । सँगसँगै, आन्दोलनकारीहरूको माग सम्बोधन गर्नेक्रममा प्रधानमन्त्री कार्कीको सिफारिसमा राष्ट्रपति पौडेलले प्रतिनिधिसभाको विघटन गरेपछि संसद्का आठ दलहरूले आपत्ति जनाएका छन् । प्रधानमन्त्रीमा कार्कीको नियुक्ति र संसद् विघटन संविधानसम्मत नभएकोभन्दै न्यायालय गुहारिँ तयारी पनि हुँदैछ । यस्तोमा आन्दोलनरत पक्षको माग दलहरूसँग समन्वय र विद्यमान शान्ति सुरक्षा सम्हाल्ने जिम्मेवारी कार्कीको कौधमा आइपुगेको छ ।

अन्तरिम सरकार संविधानको कुनै प्रष्ट धाराबाट गठन भएको होइन । मुलुकको अघेरो परिस्थितिमा थप राजनीतिक तथा संवैधानिक संकट आउन नदिन तत्कालका लागि खोलिएको बाटो मात्र हो । प्रक्रियामा असहमति रहे पनि कार्कीको नियुक्तिप्रति संसद्का मुख्य दलहरू खासै नकारात्मक छैनन । पूर्वप्रधानन्यायाधीशको नेतृत्वमा गठन गरिएकाले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय समर्थन प्राप्त गर्न सहज पनि छ । त्यसैले आफ्नो मुख्य कार्यभारमै प्रधानमन्त्री कार्कीको अर्जुनदृष्टि हुनुपर्छ ।

देशको संकटकालीन परिस्थितिमा सत्ताको बागडोर सम्हाल्न आएको पूर्वन्यायमूर्ति कार्की नेतृत्वको सरकारले गर्नुपर्ने मुख्यतः चार कार्यभार देखिन्छ । पहिलो, आन्दोलनकारी शक्ति जेनजी पुस्ताका मागहरू सम्बोधन गर्नु यो सरकारको प्रमुख कार्यभार हो । आन्दोलनमा भएको बर्बर दमनको निष्पक्ष छानबिन गरी दोषीमाथि कारबाही गर्नुपर्छ । दोस्रो काम, शान्ति सुरक्षा र कानुनी व्यवस्थामा मुलुकलाई फर्काउने हो । चार दिनदेखिको कर्फ्यू र निषेधाज्ञा हटेर जनजीवन सामान्य बन्दै गइरहेको छ । तर, यसबीचमा भएका हिंसा, आगजनी र लुटपाटका दोषीलाई कानुनी दायरामा ल्याउनु अन्तरिम सरकारको दायित्व हुनेछ । तेस्रो, जेनजी आन्दोलनभित्र भएको अदृश्य घुसपैठले अगुवाले नचाहँदा-नचाहँदै पनि सिंहदरबार, संसद् भवन, सर्वोच्च अदालत, शीतल निवासलगायत राष्ट्रिय जीवनका महत्वपूर्ण अंगमाथि ठूलो आक्रमण भएको छ । एक हिसाबले खरानी पन्छाएर परिस्थितिलाई सम्हाल्नुपर्ने स्थिति छ । त्यसका लागि राष्ट्रिय एकता र मेलमिलापको भावना अभिवृद्धि गर्नु अन्तरिम सरकारको दायित्व बनेको छ । चौथो, राजनीतिक दल, बैकल्पिक शक्तिहरू र जेनजी पुस्ताका अगुवाहरूबीच समन्वय गरेर लिक्बाहिर पुगेको राजनीतिलाई लिक्मा फर्काउनु अन्तरिम सरकारको कर्तव्य हो । त्यसका लागि तोकिएकै समयमा आमचुनाव गराएर जननिर्वाचित जनप्रतिनिधिलाई शासनसत्ता फर्काउनु पर्ने छ । यी चार कार्यभार पूरा गर्नसक्दा मात्र अन्तरिम सरकारको औचित्य पुष्टि हुनेछ । नियुक्तिमा संबैधानिक प्रश्न उठ्दा पनि इतिहासमै पहिलोपल्ट महिला प्रधानमन्त्री प्राप्त गरेकोमा नेपाली समाजमा नयाँ उत्साह जागृत भएको छ । यो उत्साह र आमअपेक्षालाई प्रधानमन्त्री कार्कीले इमान्दारितापूर्वक पूरा गर्नुपर्ने छ । अहिले उठाइएका प्रश्नको जवाफ उन्ले ऐतिहासिक दायित्व निर्बाह गरेर दिनुपर्ने छ, त्यसअर्थमा यो उनका लागि अग्निपरीक्षा पनि हो ।

जेनजी आन्दोलन : भ्रष्टाचारविरुद्धको हुंकार

जेनजी आन्दोलन केवल असन्तोषको विस्फोट मात्र होइन, नेपालको राजनीतिक संस्कृति परिवर्तनको चेतावनी हो ।

यसले सरकारलाई जवाफदेही र उत्तरदायी बनाउन दबाब सिर्जना गरेको छ ।

नेपालमा हालै सम्पन्न भएको जेनजी आन्दोलन नेपाली राजनीति र समाजमा एउटा महत्वपूर्ण मोडको रूपमा आएको छ । यो आन्दोलन मुख्यतः युवापुस्ताले अगुवाइ गरेको हो, जसको मूल उद्देश्य भ्रष्टाचारको अन्त्य, पारदर्शी शासन र प्रभावकारी सुसासन सुनिश्चित गर्नु हो । जेनजी आन्दोलनले नेपालको राजनीतिक, सामाजिक र कूटनीतिक दिशाबारे गम्भीर प्रश्न खडा गरेको छ । भ्रष्टाचारविरुद्धको हुंकार र सुशासनको मागले नेपाली जनमानसमा नयाँ चेतना जगाएको छ ।

यो आन्दोलन केवल असन्तोषको विस्फोट मात्र होइन, नेपालको राजनीतिक संस्कृति परिवर्तनको चेतावनी हो । यसले सरकारलाई जवाफदेही र उत्तरदायी बनाउन दबाब सिर्जना गरेको छ । यद्यपि, तत्कालीन क्षति पीडादायी छ, दीर्घकालीन दृष्टिले यसले नेपाली लोकतन्त्रलाई अझ सबल, पारदर्शी र युवा-मैत्री बनाउने संकेत देखाएको छ । शासन सम्हाल्ने एक व्यक्तिको अहंकारका कारण कुनै देश कसरी बर्बाद हुन्छ भन्ने अब अहिलेको पुस्ताले इतिहास पढ्न आवश्यक छैन- नेपालमा भदौ २३ र २४ गते दुई दिनमै सबै शासकीय संरचना ध्वस्त भएका छन् । नेपाल राज्यका तीन अंग- कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका भौतिक संरचना जलेर नष्ट भएका छन् । नेपालका इतिहासदेखि संचित सबै शासकीय अभिलेखहरू धुर्वा वनेर उडेका छन् ।

आन्दोलनको पृष्ठभूमि र स्वरूप

नेपालमा दशकौंदेखि राजनीतिक अस्थिरता, सत्ता-स्वार्थमा आधारित गठबन्धन, र सार्वजनिक स्रोतको दुरुपयोगले नागरिकहरूमा गहिरो असन्तोष बढाउँदै आएको थियो । विशेषगरी जेनजी पुस्ता जसले लोकतन्त्रको उपज देखेको तर यसको प्रतिफल वास्तविक जीवनमा महसुस गर्न नसकेको अनुभूति गरेको थियो, अन्ततः सडकमा उत्रिन बाध्य भयो ।

युवापुस्ताले नेतृत्व गरेको यस आन्दोलनले पारदर्शिता, जवाफदेहिता र शक्त शासन व्यवस्थाको माग गर्‍यो । शासकीय संरचनामा वर्षौंदेखि हालीमुहाली गर्ने नेताहरूलाई आन्दोलनकारीले मुख्य निशाना बनाएर आक्रमण गरेका थिए । यसका कारण धेरै नेताहरू घाइते समेत भएका छन् । यो आन्दोलन निर्माण गर्न डिजिटल प्लेटफर्म र सामाजिक सञ्जालको व्यापक प्रयोग भयो । स्वतःस्फूर्त रूपमा हजारौँ युवाहरू सडकमा उत्रिए । आन्दोलनकारीहरूले भ्रष्टाचारविरुद्ध शक्तिशाली आवाज उठाउँदै राष्ट्रिय एजेन्डा निर्माण गरे । यी घटनाहरूले केवल आन्दोलनलाई होइन, राज्यको विश्वसनीयतालाई समेत चुनौती दिएका छन् ।

सरकारले प्रारम्भमा आन्दोलनलाई सामान्य असन्तोषका रूपमा लिएको देखियो । तर आन्दोलनले व्यापक जनसमर्थन पाउन थालेपछि, सरकारले केही हदसम्म संवाद र आश्वासन दिने प्रयास गर्‍यो । यद्यपि केही स्थानमा अनावश्यक बल प्रयोग, धरपकड र गोली चलाउने अधिकार प्रत्यायोजनले आन्दोलन भन उग्र बन्यो । सरकारले युवा शक्तिको आंकलन गर्न नसक्नु अर्को दुर्भाग्य बन्यो । कतिपय सत्ताधारी मन्त्री, पूर्वमन्त्री तथा समासदहरूको घरबाट नगद रकम र बहुमूल्य धातु फेला परेपछि, आन्दोलन अझ भावनात्मक र व्यापक बन्दै गयो ।

रिजत तामाङ

एमाले नेताहरूको धारणा हेर्दा प्रायश्चित्त भन्ने कुरा एक थोपा देखिंदैन । यो विध्वंसको बीउ एमालेको नहोला तर विध्वंसको बीउलाई उम्रिएर हर्किँन जमिन दिने जमिनदार त एमाले हो नि । राबणको अहंकारले सुनको लंका खरानी भयो कि भएन थाहा छैन । तर, एमालेको अहंकारले नेपाल खरानी बनेको सत्य हो ।

गोकुल बस्कोटा

प्रयोगशालाभन्दा फरक नभएपछि पुरानाले, नयाँले, भन्नु नयाँले र महानयाँले अन्तिममा आफ्नै गालामा थपड हान्ने र हरेक टालटुले समाधान बढीमा एक दशकको लागि खोज्ने हो । किनकि यहाँ सर्पको मुखमा परेको भ्यागुतले फट्याङ्गको सिकार गर्न मुख बाउँछ, जसको आन्दोलन उही नेता हुनु नि । फेरि उत्खनन किन ?

डम्बर सतिवडा

भन्ने पर्ने तीन कुरा- १.राजावादी धेरै मुख नमिदुयाउँ, हिस्स बुझी हरिया दाँत हुन्छौं, २. कांग्रेस-कम्युनिस्ट- सबै दलहरू-धेरै ठुला कुरा नगर, केही समय आत्म समीक्षा गर, नेतृत्व र कार्यशैली बद्लेर नयाँ तरिकाले अगाडि आउँ र ३. नागरिक- जेनजी विद्रोहलाई सम्मान र अन्तरिम सरकारलाई सहयोग गरी ।

इतिहासमा आज

१४ सेप्टेम्बर २००३ मा जनरल भेरिसिमो कोरिया सिङ्गाको नेतृत्वमा रक्तपातपूर्ण सैन्य विद्रोहमा बिसाउ-गिनीका राष्ट्रपति कुम्बा इलालाई सत्ताबाट हटाइएको थियो ।

१४ सेप्टेम्बर २००८ मा एरोफ्लोट उडान ८२१, एक बोइङ ७३७-५००, रूसको पर्ममा रहेको पर्म अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल नजिकै पुग्दा ट्रान्स-साइबेरियन रेलवेको एक खण्डमा दुर्घटनाग्रस्त भयो । जसमा सवार सबै ८८ जनाको मृत्यु भएको थियो ।

१४ सेप्टेम्बर २००१ मा सेप्टेम्बर ११ को आक्रमणका पीडितहरूका लागि वाशिंगटन राष्ट्रिय क्यान्डेडुलमा ऐतिहासिक राष्ट्रिय प्रार्थना सेवा आयोजना गरिएको थियो । क्यानडाका पनि संसद हिलमा यस्तै सेवा आयोजना गरिएको थियो ।

१४ सेप्टेम्बर १९९७ मा भारतको मध्य प्रदेशको विलासपुर जिल्लामा अहमदाबाद-हावडा एक्सप्रेसका ५ वटा बोगीहरू नदीमा खस्दा ८१ जनाको मृत्यु भएको थियो ।

जेनजी आवाज र वर्तमान राजनीति

विचार

● भरत प्रसाद देवकोटा

जेनजीले सत्ता परिवर्तन गरायो । तर, उठाएका थुप्रै एजेन्डा अलपत्र छन् । जसलाई सम्बोधन कसरी गर्ने भन्ने प्रश्न अहम् रूपमा उठेको छ । सरकारको नेतृत्व लिँदैमा समाधान नभएका विगतका घटनालाई ध्यानमा राख्दै जेनजी संवेदनशीलरूपमा अघि बढ्न आवश्यक छ ।

जेनजी पुस्ताले भदौ २३ मा काठमाडौँलगायत देशभरि प्रदर्शन गर्दै निम्न मागहरू राखेका थिए— भ्रष्टाचार रोकनुपर्छ, सुशासन कायम हुनुपर्छ, नागरिकले पाउने सेवा-सुविधा सहज हुनुपर्छ र युवाहरूलाई देशभित्रै रोजगारीको व्यवस्था मिल्नुपर्छ । उक्त प्रदर्शन शान्तिपूर्ण थियो । तर, अन्ततः संसद भवनमा तोडफोडसम्मको अवस्था आयो । त्यसपछि गृह प्रशासनले प्रदर्शनकारीहरूमाथि निमर्म रूपमा गोली चलायो । त्यस घटनापछि जेनजी पुस्ताका युवाहरू प्रशासनको निगरानीमा परे ।

सो दिनमात्र १९ जनाले ज्यान गुमाए भने आजसम्म आइपुग्दा ५० जनाभन्दा बढीको मृत्यु भइसकेको छ । ४०० भन्दा बढी युवा घाइते छन्, जसमा धेरैले अङ्गभङ्ग व्यहोर्नेपरेको छ । राज्यको यस्तो दमन क्रूर, अत्याचारीपूर्ण र अमानवीय हो । आन्दोलनको दोस्रो दिन भदौ २४ गते जेनजी पुस्ताले पूर्व प्रधानमन्त्रीदेखि वर्तमान मन्त्री र प्रधानमन्त्रीसम्मका घरहरूमा तोडफोड र आगजनीसमेत गरे । यसमा बाहिरबाट घुसपैठ भएको दावी जेनजी पुस्ताले सञ्चार माध्यमहरूमाफर्त गरेका छन् ।

पूर्व प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, फलनाथ खनाल, र शेरबहादुर देउवाजस्ता नेताहरू, जसले पटक-पटक प्रधानमन्त्री भएर देशको बागडोर सम्हालेका छन्, तिनका घरमा अकूत सम्पत्ति भेटिनु गम्भीर प्रश्नको विषय बनेको छ । यस्ता सम्पत्तिहरू करोडौँ रूपैयाँको छन्, जुन भ्रष्टाचार

र जनताको शोषणको प्रत्यक्ष प्रमाणको रूपमा लिइएको छ । अबको पुस्ता यस्तो नेतृत्वबाट सुशासन, शान्ति, अमनचयन र सेवा-सुविधा पाउने अपेक्षा गर्दैन । यस घटनाको निष्पक्ष छानबिन हुनुपर्छ र संलग्न जो कोहीलाई कानुनी कारबाहीको कठघरामा उभ्याइनुपर्छ ।

जनताको राजस्वबाट तलब, भत्ता, सुविधा लिने सार्वजनिक पदधारीहरूले नागरिकका छोराछोरीहरूलाई भूटानी शरणार्थी बनाई बेच्ने, खाडी मुलुकहरूमा तैर्याउने, बेरोजगार बनाउने, र आफू भने विलासिताको जीवन बिताउने, यस्ता नेताबाट अबको पुस्ताले पाठ सिक्नुपर्ने भएको छ । यी नेताहरूलाई पदच्युत गर्ने अधिकार नागरिककै हातमा छ । त्यसका लागि नागरिक सूचित, चेतनशील र जागरूक वन्नु अत्यावश्यक छ ।

जेनजीकै मागअनुसार यतिबेला प्रधानमन्त्रीमा सुशिला कार्की नियुक्त भइसकेकी छिन् । अब बाँकी मन्त्रिपरिषद्को गठनको तयारी हुँदैछ । राष्ट्रपतिले नियुक्ति दिँदै कार्की सरकारलाई ६ महिनाको समय दिएका छन् र ६ महिनाभित्र चुनाव गराउन भनेका छन् । यसले अब देशमा शान्तिपूर्ण अवस्थाको सुरुवात भएको सन्देश दिएको छ । अब मुलुक पुनः पुरानै लयमा जाला भन्ने आशा पनि पलाएको छ । अहिले संविधान संशोधनको विषय जोडतोडले उठेको छ । अन्तरिम सरकारले कसरी संविधान संशोधन गर्ला र कसरी मुलुकलाई अगाडि बढाउला भन्ने प्रश्नहरू उठेका छन् । बेलायत जस्तो देशमा संविधान नभएकाले,

संवैधानिक कानूनहरू साधारण बहुमतले नै संशोधन गर्न सकिन्छ । भारतमा भने संघ र राज्य मिलेर मात्र संशोधन सम्भव छ । नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३, निष्क्रिय हुँदासम्म १२ पटक संशोधन भइसकेको थियो । नेपालको संविधान २०७२ लाई जनताको संविधान मानिए पनि, धेरै विषयहरूमा लचिलोपन र कठोरताको अस्पष्ट सीमारेखा देखिन्छ ।

हाल नेपालको शासन संघीय संरचनाअन्तर्गत तीन तहमा बाँडिएको छ— संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, र स्थानीय सरकार । तर, पछिल्लो समय प्रदेश सरकारहरू अत्यधिक खर्चिलो र अप्रभावकारी बनेका कारण कतिपय राजनीतिक दलहरूले प्रदेश संरचना खारेज गर्नपर्ने आवाज उठाउँदै आएका छन् । यस आवाजमा जेनजी पुस्ताको समर्थन पनि पाइन्छ ।

देश अहिले गम्भीर राजनीतिक संकटमा छ । कार्यपालिका, न्यायपालिका र व्यवस्थापिका सबै भौतिक संरचनागतरूपमा ध्वस्त करिब छ । कार्यपालिकाको नेतृत्व पाएपनि अब नेतृत्वले कसरी अगाडि बढाउला भन्ने सशंय बाँकी नै छ । सँगै, विद्रोही पक्षले सत्ता लिए पनि बाँकी शक्तिलाई कसरी समेट्ने भन्ने प्रश्न पनि छ । जेनजीले उठाएका सुशासनका मुद्दालाई पनि कसरी सम्बोधन गर्ने भन्ने प्रश्न कायमै छ । यस्तोमा कार्की नेतृत्वको सरकार अवस्थालाई गम्भीररूपमा केलाउँदै अगाडि बढ्नुपर्छ । अवस्था सामान्य नभएकोमा हेक्का राख्नुपर्छ ।

पाठक पत्र

माल्टाबाट प्रधानमन्त्रीलाई खुला पत्र

आदरणीय प्रधानमन्त्रीज्यू,

म माल्टा-यूरोपमा रहे पनि, मेरो हृदय सधैं नेपाली माटो र नेपाली जनताको मायामा गाँसिएको छ । तपाईं नेपालको प्रधानमन्त्री बन्नुभएको यो ऐतिहासिक अवसरमा, आफूलाई मातृभूमिलाई संसारमै सबैभन्दा धेरै माया गर्ने सन्तान ठान्दै, हृदयदेखि बघाई र अनन्त शुभकामना अर्पण गर्दछु । आमा, नेपाल हाम्रो साफ्फा गौरव हो, हाम्रो पहिचानको आधार र आत्माको मूल हो । परदेशमा भए पनि, मेरो प्रत्येक श्वास नेपालकै नाममा बाँचिरहेको छ र हरेक धड्कन नेपालकै अस्तित्वसँगै धड्किरहेको छ । जीवनले जहाँ लगोस्, मेरो आत्मा सधैं मातृभूमिको सेवामा समर्पित हुनेछ ।

तपाईं हाम्रो लागि केवल एक प्रधानमन्त्री होइन, हामी नेपालीका लागि आमाजस्तै ममतामयी छ्याँयो, आशाको प्रकाश र भविष्यप्रतिको विश्वास हुनुहुन्छ । तपाईंको मातृत्वपूर्ण नेतृत्वमा नेपालले शान्ति, समृद्धि र राष्ट्रिय एकताको नयाँ यात्रा तय गर्नेछ भन्नेमा म दृढ विश्वास गर्दछु ।

जय नेपाल, जय नेपाली

-सुजन बजिया
माल्टा-यूरोप निवासी नेपाली

Chief Administrative Officer

[illegible]

जेनजी आन्दोलनबाट भएको क्षतिको अब कसरी पुनर्निर्माण हुन सक्छ ?

जेनजी आन्दोलनपछि नयाँ चुनावी सरकार बनेको छ। मुख्यतया यो सरकार चुनावकै लागि गठन भएको छ। चुनावको मिति घोषणा भइसकेकोले अबका दिनमा मुलुकमाम चुनावी माहोल बन्ने देखिन्छ। तर, खबौंको भौतिक संरचना नष्ट भएकोले चुनाव र पुनर्निर्माण सँगसँगै लैजानुपर्ने हुन्छ।

दैनिक काम गर्नु पर्ने भौतिक संरचना तथा कार्यालयहरू ध्वस्त भएका छन्। प्रहरीका विटदेखि सिंहदरबारसम्म क्षति भएको छ। प्रदेश तथा स्थानीय तहको केही भौतिक संरचना समेत नष्ट

भएको छ। त्यसैले नयाँ सरकारले चुनावसँगै पुनर्निर्माण गर्नु पर्ने देखिन्छ।

अब बजेटलाई रकमान्तर गरेर भए पनि भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा काम गर्नु पर्ने देखिन्छ। पुनर्निर्माणको लागि एउटा रोड म्याप तयार गरेर भोलि आउँदो सरकारले फेरि थप कामहरू गर्नेगरी काम थाल्नुपर्छ।

क्षतिको पुनर्निर्माण र निर्वाचन जार्न अहिलेको अर्थतन्त्रले धान्न सक्छ ?

अहिले बनेको सरकारले समयमै निर्वाचन गराउनु अहिलेको मुख्य दायित्व हो। निर्वाचन गर्ने पर्ने भएकाले स्रोत व्यवस्थापनमा चुनौती थपिएको

छ। त्यसै पनि हाम्रो अर्थतन्त्र सुस्त नै थियो। उत्पादन र मागको आपूर्ति सहज नहुँदा अर्थतन्त्र मन्दीमा नै थियो। रोजगारी सिर्जना हुने उद्योगहरू छैनन्। रोजगारको लागि विदेश जानेक्रम रोकिएको थिएन। चालु खर्च राजस्वले धान्न सकेको छैन। सर्वजनिक ऋण बढिरहेको छ।

अहिले जसरी आन्दोलन भएको छ, थप लगानीको वातावरण तत्काल बन्न सक्ने देखिँदैन। निर्वाचनपछि आउने सरकारलाई सबैले कुनैछन। यो बीचमा के हुन्छ, अर्को अन्त्योले नै छ।

त्यसैले अर्थतन्त्रमा थप चाप बढ्ने देखिन्छ। राजस्व कम उठ्ने देखिन्छ। उत्पादन नभएकोले आर्थिक वृद्धि न्यून हुने देखिन्छ। तर, बढ्दै गएको

प्रशासनिक खर्च धान्नलाई पनि ऋण लिनु परेको र ऋणको साँवा र व्याज तिर्ने फेरि ऋण लिनु पर्ने अवस्था अर्को बढ्ने देखिन्छ। क्षतिको तथ्यांक हेर्दा दुई वर्षको बजेट बराबरको नोक्सानी भएको छ। यसले राजस्वमा असाध्यै घेरै दबाव पर्ने अवस्था छ।

निजी क्षेत्रमा जति क्षति भएको छ त्यसलाई फेरि लयमा कसरी ल्याउन सकिन्छ ?

सबै भन्दा धेरै क्षति निजी क्षेत्रको काठमाडौँमै भएको छ। विशेषगरी ठूलो संख्यामा रोजगारी दिने भ्याटन, चौधरी गुप्त, होटललाई टाँगेट गरिएको छ।

निजी क्षेत्रको क्षति भन्दा पनि सघन निजी क्षेत्रको आत्मबल कमजोर भएको छ। त्यसको असर दीर्घकालसम्म पर्ने देखिन्छ।

यस्तै होटल क्षेत्रमा भएको लगानीमा जून क्षति भएको छ, त्यसले पर्यटन उद्योगमै समस्या आउन सक्छ। अहिले निजी

क्षेत्रमा भएको क्षतिले विमा क्षेत्र पनि प्रभावित भएको छ। हाम्रो विमा क्षेत्र अत्यन्त सानो छ। अन्य क्षेत्रमा पनि त्यसको

लगानीको वातावरण बिग्रियो, चुनावपछि आउने सरकार कुनैपछि

मङ्सिर २३ र २४ गते जेनजीको आन्दोलनबाट मुलुकको सबैको अर्थतन्त्र ध्वस्त भएको छ । नेपालमा पर्यटन आगमन र चाडपर्वको मुख्य समयमा भएको आन्दोलनले अर्थतन्त्र चलायमानलाई नै असर जार्ने देखिन्छ । आन्दोलनको क्रममा उद्योग, व्यवसाय र निजी सम्पत्तिमा भएको तोडफोडले निजी क्षेत्रको मनोबल कमजोर भएको छ । अर्थतन्त्रलाई लयमा ल्याउनका लागि अब अगाडि बढ्नु पर्ला भन्ने विषयमा अर्थविद् डा. चन्द्रमणि अधिकारीसँग मध्यान्हका लागि छवि सापकोटाले गरेको कुराकानीको सम्पादित अंश :

डा. चन्द्रमणि अधिकारी, अर्थविद्

असर पर्छ। अब निजी क्षेत्रमा कन्फिडेन्स दिनका लागि शान्ति सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्न सकिने भन्ने लगानीकर्ताले थप लगानी पनि गर्दैनन्। विदेशी लगानी पनि थपिँदैन। त्यसले हाम्रो अर्थतन्त्र थप नकारात्मक दिशातर्फ जान सक्ने सम्भावना धेरै छ। अबको

राज्य प्रशासनले लगानीको लागि उपयुक्त वातावरण बनाउन सक्थ्यो, लगानीको सुरक्षा, जिउधनको सुरक्षा राख्ने भन्ने खालको नीतिगत र कार्यगत र व्यवहार देखाउन सक्थ्यो भन्ने छिट्टै नै लयमा आउन पनि सक्छ। अर्थतन्त्र फेरि अगाडि बढ्छ।

जेनजी आन्दोलनमा भ्रष्टाचार अन्त्यको एजेन्डा

थियो । के अब भ्रष्टाचारमा कति आउने अनुमान गर्न सकिन्छ ?

जेनजी पुस्ताको आन्दोलनको प्रमुख उद्देश्य एवं लक्ष्य भ्रष्टाचार अन्त्य गर्ने नै थियो। अब त्यसतर्फ दलहरू नै लाग्नु पर्ने हुन्छ। भ्रष्टाचारलाई घटाउन सकिथ्यो भन्ने आन्दोलनको

औचित्य पुष्टि हुन्छ। सोतको प्रभावकारिता बढ्छ। मितव्ययिता र सोतको प्रभावकारिताको अभिवृद्धि गर्ने एक्सन प्लान बनाएर काम गर्ने हो भन्ने आउँदा दिनमा भ्रष्टाचार कम हुन सक्छ। अब कमसेकम अहिले भएको भ्रष्टाचारमा ५०

प्रतिशत कम गर्न सक्थौं भन्ने पनि ठूलो उपलब्धि मान्नुपर्छ। जेनजीको आन्दोलनले सबैलाई के सवक चाहिँ सिकाएको छ भन्ने कसैले भ्रष्टाचार गर्थो भने माफी पाउने छैनन्। तर, त्यसलाई अहिले नै कडा रूपमा अगाडि बढाउन आवश्यक छ।

पर्यटन क्षेत्रमा २५ अर्बको नोक्सानी, छिट्टै पुनःरुत्थान हुने विश्वास

काठमाडौँ/मस- सुशासनलगायत विभिन्न मुद्दासहित जेनजीले गरेको प्रदर्शनका कारण मुलुकले अपूरणीय क्षति बेहोर्‍यो। केही मानवीय क्षति भयो। राज्यका अंग तीन अंग कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिकामाथि भौतिक आक्रमण र चौथो अ भनिने पत्रकारिता क्षेत्रमाथिको आक्रमणले मुलुकलाई कमजोर बनाउने प्रयास भयो। केही निजी सम्पत्तिमा पनि नराम्ररी क्षति पुग्यो। अहिले पनि अस्पतालमा ठूलो संख्याका घाइते प्रदर्शनकारी उपचाररत छन्।

यही भदौ २३ र २४ गते भएको प्रदर्शनले मुलुकको भौतिक संरचना, मानवीय क्षतिमात्र भएन अन्तर्राष्ट्रिय पहिचान र शाखाको रूपमा रहेको मुलुकको पर्यटन क्षेत्रमा पनि नकारात्मक असर पर्यो। पर्यटकीय सिजन सुरु हुनै लाग्दाको विकसित परिस्थितिले पर्यटनलाई थिलथिलो बनायो। कयौँ पर्यटकीय पूर्वाधारमा क्षति पुग्यो।

आगामी पर्यटकीय सिजनका लागि आएको विदेशी नागरिकको बुकिङ केही प्रतिशत रद्द भए। यसले पर्यटन क्षेत्रमा एक खालको अन्त्योला सिर्जना भयो। भूकम्प, नाकाबन्दी, कोरोना महामारीले थिलथिल बनेको मुलुकको पर्यटन विस्तारै पुरानै लयमा फर्किएको थियो। पछिल्लो विकसित परिस्थितिले पुनः पर्यटन क्षेत्रलाई भस्मिएको छ। तर, कालोबादलीभित्र चाँदीको घेरा देखिएभन्ने पर्यटन क्षेत्रमा अर्को आशाका किरण प्रसस्त छन्। र फेरि मुलुकको पर्यटन उठ्नेछ। विगतका विपदजस्तो अवस्था नरहेकाले पर्यटन क्षेत्र विस्तारै चलायमान बन्ने विश्व एवं सरोकारवालाको विश्वास छ।

पूर्वअर्थसचिव रामेश्वर खनालले नेपालको पर्यटन क्षेत्र छिट्टै पुनःरुत्थान हुने आशा व्यक्त गरे। 'पहिलो कुरा पर्यटकलाई श्रेष्ठ छैन। अब, नकारात्मक हैन सकारात्मक प्रचार-प्रसार गर्न जरुरी छ', पूर्वसचिव खनालले भने, 'विगतका विपदजस्तो पनि हैन अहिलेको अवस्था। जुन मुलुकबाट टाढा एडभाइजरीका कारणले घट्ने संख्या चाही ज्यादै सानो छ। मुख्य स्रोत बजार भारत र चीन हो। पर्यटकीय सिजन पनि सुरु हुनै लागेकाले केही पूर्वाधारमा मात्रै क्षति भएको छ। पदयात्रा, धार्मिक तथा साहसिक पर्यटनमा कुनै असर छैन। यो अवस्था चाँडै सुधार हुन्छ'।

खनालले यस प्रदर्शनले अर्थतन्त्रमा ठूलो

योगदान दिएका क्षेत्रहरू रेमिट्यान्स, कृषि र पर्यटनमा ठूलो समस्या नपारेकाले रिकभरी हुन पनि धेरै समय नलाग्ने बताए। अर्थशास्त्री डा समिर खतिवडाले एकाध पर्यटकीय पूर्वाधारमा क्षति पुगे पनि पर्यटन क्षेत्र अर्को सम्भावना भएको क्षेत्र भएको बताए। उनले भने, 'अर्थतन्त्रको महत्वपूर्ण क्षेत्र पर्यटनमा ठूलो सम्भावना छ, यद्यपि विदेशी पर्यटकको प्रवेश विन्दु त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा समस्याका कारण केही पर्यटक निरुत्साहित हुन्छन् कि भन्ने भय भने विद्यमान छ, सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा सकारात्मक प्रचारप्रसार गर्न आवश्यक छ।'।

अर्थशास्त्री खतिवडाले पर्यटनको आम्दानीमा केही ह्रास आए पनि पर्यटन क्षेत्र चाँडै पुनःरुत्थान हुने विश्वास व्यक्त गरे। 'विगतमा पनि विपदपछि चाँडै पुनःरुत्थान भएको अनुभव छ। यसलाई चाँडो पुनःरुत्थानका लागि प्रारम्भिकता दिनुपर्छ। जेनजी प्रदर्शनले नेपाललाई कोर्स करेक्सनको अवसर दिएको छ। सुशासनयुक्त समाज निर्माणका लागि सन्देश पनि दिएको छ।'।

नेपाल पर्यटन बोर्डका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सिडओ) दीपकराज जोशीले नेपालको पर्यटन पुनःरुत्थानका लागि पहल थालिएको बताए। उनले पर्यटन पुनःरुत्थानलाई कसरी प्रभावकारी बनाउने भनेर यस क्षेत्रका अनुवा संगठनहरूसँग छलफल गरेर 'ड्राफ्ट प्लान' बनाएको र यो छिट्टै प्रस्तुतीकरण हुने जानकारी दिए। सिडओ जोशीले भने, 'पर्यटन पक्कै पनि

फेरि उठ्नेछ। विगतको अनुभवका आधारमा तथा पर्यटनसँग आवद्ध अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूको सहयोगमा चाँडै नेपालको पर्यटन पुनःरुत्थान हुनेछ।'।

उनका अनुसार अहिले नेपालमा करिब १५ हजार विदेशी पर्यटक रहेका छन्। उनीहरूमध्ये अधिकांश गन्तव्यमा छन्भने कतिपय पर्यटक यात्रा सकेर स्वदेश फर्किने प्रतीक्षामा छन्। नेपालमा रहेका पर्यटकलाई कुनै पनि नकारात्मक धारणा नबोस्न भनेर वढी प्रारम्भिकता दिइएको छ। बोर्डले जेनजीको प्रदर्शनका क्रममा होटल र पर्यटन क्षेत्रमा के कस्तो क्षति पुगेको छ, समग्रमा अध्ययनको काम पनि अघि बढाइएको उनले बताए।

बोर्डको तथ्यांकअनुसार सन् २०२५ को सेप्टेम्बरमा साढे २५ हजार पर्यटकले नेपाल भ्रमण गरेका छन्। अघिल्लो अगष्टमा ८८ हजार ६८० पर्यटक आगमन भएको थियो। सन् २०२४ मा ११ लाख ४७ हजार ५४८ पर्यटकले नेपाल भ्रमण गरेका थिए। सन् २०२३ मा १० लाख १४ हजार पर्यटक नेपाल भित्रिए। हालसम्म सबैभन्दा बढी सन् २०१९ मा ११ लाख ९७ हजार १११ विदेशी पर्यटक नेपाल आएका थिए।

होटल संघका अध्यक्ष विनायक शाहले सबै सरोकारवालाहरू एकताबद्ध भएर पर्यटन पुनःरुत्थानको प्रक्रियालाई अगाडि बढाउनुपर्नेमा जोड दिए। 'पर्यटकीय सिजन सुरु हुन लागेकाले नेपालबाट सकारात्मक सन्देश प्रवाह गर्न जरुरी छ' उनले भने,

'विगतका विपद् पनि पर्यटन क्षेत्र चाँडो पुनःरुत्थान भएको थियो।

नेपालमा रहेका पर्यटकलाई सुरक्षित तवरले गन्तव्य पठाउने र फर्किएकालाई सहज रूपमा स्वदेश फर्किने वातावरण बनाउनुपर्ने हुन्छ। उनले भने, 'देशलाई आर्थिक समृद्धि दिनसक्ने महत्वपूर्ण क्षेत्र पर्यटन नै हो। होटललगायत पूर्वाधारमा ठूलो लगानी छ। विमानस्थल बनेका छन्। यिनको प्रभावकारी व्यवस्थापन र सञ्चालन गरेर दुई ठूला छिमेकी मुलुक भारत र चीनबाट बढीभन्दा बढी पर्यटक आकर्षण गर्न सकिन्छ।'।

प्यासिफिक एसिया ट्रामल एसोसिएसन (पाटा) नेपाल च्याप्टरका महासचिव नरेन्द्रदेव भट्टले नेपालको पर्यटन छिट्टै पुनःरुत्थान हुने विश्वास व्यक्त गरे। उनले भने, 'पर्यटकीय सिजनमै सिर्जित विषम परिस्थितिले पर्यटनमा नकारात्मक असर त परेको छ तर, आशा गरौँ छिट्टै सामान्य अवस्था आउनेछ र पर्यटन क्षेत्र पनि चलायमान बन्ने छ।'।

नेपाल पर्वतारोहण संघ र ट्रेकिङ एजेन्सिज एसोसिएसन अफ नेपाल (टानाले) संयुक्त विज्ञप्ति जारी गर्दै नेपालको शाखको रूपमा रहेको पर्यटन क्षेत्रलाई चलायमान बनाउन सबै प्रयत्न गरिनुपर्नेमा जोड दिएका छन्। उनीहरूले विषम परिस्थितिबाट मुलुकलाई निकास दिएर शान्ति सुव्यवस्था कायम गर्दै पर्यटनमैत्री वातावरण सिर्जना गर्न अपिल गरेका हुन्।

होटलमा करिब २५ अर्बको नोक्सानी

जेनजीको प्रदर्शनको क्रममा झण्डै दुई दर्जन होटलहरूमा ठूलो क्षति पुगेको होटल संघले विज्ञप्तिमार्फत जनाएको छ। संकलित प्रारम्भिक जानकारीअनुसार प्रत्यक्ष प्रभावित मन्त्रालयका २५ वटा कार पूर्णरूपमा जलेर नष्ट भएका छन् भने २० हाराहारी कारमा आंशिक क्षति पुगेको छ। त्यस्तै ४० वटा मोटरसाइकल जलेर नष्ट भएको प्रवक्ता पाण्डेयले राससलाई जानकारी दिए।

अहिले देशभरका भन्सार र कर कार्यालयको क्षतिको विवरण संकलन गर्ने काम भइरहेको छ। भन्सारको सेवा सञ्चालनमा आइसकेको छ, भने आन्तरिक

काठमाडौँ / मस- जे नजी

प्रदर्शनका क्रममा भएको तोडफोड तथा आगजनीबाट अर्थ प्रशासनको काम कारवाही प्रभावित भएको छ। अर्थ मन्त्रालय, भन्सार तथा कर कार्यालयहरू, कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरूलगायत सरकारी निकाय क्षतिग्रस्त हुँदा तत्काल सामान्य प्रकृतिका बाहेक अरु संरचनाबाट तत्काल सेवा दिन प्रशासन पुगेको हो।

अहिले यी निकायले क्षतिको विवरण संकलन गर्ने र क्रमशः सेवा सञ्चालनमा ल्याउने तयारी गरिरहेका छन्। अर्थ मन्त्रालयका प्रवक्ता टंकप्रसाद पाण्डेयका अनुसार बजेट महाशाखाअन्तर्गतका केही शाखामा क्षति पुगेको छ भने अरु संरचनाबाट तत्काल सेवा दिन सक्ने अवस्थामा छन्। तर, काठमाडौँ बाहिरका धेरै वटा कार्यालय तत्काल सञ्चालनमा आउन सक्ने अवस्थामा छैनन्'।

महानिर्देशक बाहालले भने। उनका अनुसार दमक, इटहरी, विराटनगर, लहान, जनकपुर, हेटौँडा, वीरगञ्ज, सिमरा, दमौली, पोखरा, भैरहवा, बुटवल, नेपालगञ्ज, डडेल्धुरा, धनगढी कर कार्यालय पूर्णरूपमा नष्ट भएका छन्। यी कार्यालयबाट तत्काल सेवा दिन सक्ने अवस्था नरहेको बाहालको भनाइ छ।

जति सक्दा 'चाँडो' सेवा पुनःसञ्चालनका लागि प्रयास भइरहेको उनले बताए। 'कर कार्यालयमा पुगेको क्षतिको विवरण संकलनका लागि अहिले जिल्ला प्रशासन कार्यालयको समन्वयमा मुचुल्का बनाउने काम भइरहेको छ। त्रिपाल टाँगेर भए पनि सेवा दिन सकिन्छ, कि भनेर वैकल्पिक व्यवस्थामार्फत सेवा दिनका लागि पनि तयारी गर्न भनिएको छ', उनले भने, 'अहिले कर कार्यालयको अनलाइन सेवामा समस्या छैन। धेरै काम अनलाइनबाटै हुने गरेको छ। ४० वटा मोटरसाइकल जलेर नष्ट भएको प्रवक्ता पाण्डेयले राससलाई जानकारी दिए।

अहिले देशभरका भन्सार र

राजस्व कार्यालयको अनलाइन सेवा मात्रै सञ्चालनमा छ। आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशक मदन दाहालका अनुसार काठमाडौँ उपत्यका बाहिरका चार-पाँच वटाबाहेक सबै कर कार्यालयमा क्षति पुगेको छ।

'सरकारले काम सुरु गर्नु भन्थ्यो भने काठमाडौँ उपत्यकाभित्रका कार्यालयहरूबाट तत्काल सेवा दिन सक्ने अवस्थामा छन्। तर, काठमाडौँ बाहिरका धेरै वटा कार्यालय तत्काल सञ्चालनमा आउन सक्ने अवस्थामा छैनन्'।

महानिर्देशक बाहालले भने। उनका अनुसार दमक, इटहरी, विराटनगर, लहान, जनकपुर, हेटौँडा, वीरगञ्ज, सिमरा, दमौली, पोखरा, भैरहवा, बुटवल, नेपालगञ्ज, डडेल्धुरा, धनगढी कर कार्यालय पूर्णरूपमा नष्ट भएका छन्। यी कार्यालयबाट तत्काल सेवा दिन सक्ने अवस्था नरहेको बाहालको भनाइ छ।

जति सक्दा 'चाँडो' सेवा पुनःसञ्चालनका लागि प्रयास भइरहेको उनले बताए। 'कर कार्यालयमा पुगेको क्षतिको विवरण संकलनका लागि अहिले जिल्ला प्रशासन कार्यालयको समन्वयमा मुचुल्का बनाउने काम भइरहेको छ। त्रिपाल टाँगेर भए पनि सेवा दिन सकिन्छ, कि भनेर वैकल्पिक व्यवस्थामार्फत सेवा दिनका लागि पनि तयारी गर्न भनिएको छ', उनले भने, 'अहिले कर कार्यालयको अनलाइन सेवामा समस्या छैन। धेरै काम अनलाइनबाटै हुने गरेको छ। ४० वटा मोटरसाइकल जलेर नष्ट भएको प्रवक्ता पाण्डेयले राससलाई जानकारी दिए।

अहिले देशभरका भन्सार र कर कार्यालयको क्षतिको विवरण संकलन गर्ने काम भइरहेको छ। भन्सारको सेवा सञ्चालनमा आइसकेको छ, भने आन्तरिक

राजस्व विभागको वेबसाइटमा साइबर आक्रमणसमेत भएको थियो। केही समय ट्याकरको

कच्जामा पुगेकोमा त्यसलाई फिर्ता ल्याउन सफल भएको उनले भने। भद्रपुर, धरान, कावासोती, जुम्ला, कृष्णनगर, सुर्खेत, महेन्द्रनगर कर कार्यालयमा क्षति नरहेकाले तत्काल सेवा दिन सकिने अवस्थामा छन्। भन्सार विभागका सूचना अधिकारी किशोर बर्तौँलाका अनुसार भन्सार सेवा सञ्चालनमा आइसकेको छ। दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा अत्यावश्यक खाद्यान्न, फलफूल, ग्यास, तेललगायतका वस्तुको जाँचपासलाई प्राथमिकतामा दिइएको उनले बताए।

'भद्रपुर, काँकरभिट्टा, विराटनगर, भैरहवा, कैलाली र जनकपुर भन्सार कार्यालयमा धेरै क्षति पुगेको छ। क्षतिको वास्तविक विवरण आइसकेको छैन। अहिले जिल्ला प्रशासन र प्रहरीसँगको समन्वयमा मुचुल्का तयार पार्ने काम भइरहेको छ', बर्तौँलाले भने। भौतिक संरचनामा क्षति भए पनि भन्सार जाँचपासका लागि प्रयोग हुने आसिकुडा प्रणालीमा क्षति नपुगेको सीमित स्रोतसाधनबाटै वस्तु जाँचपास सुरु गरिएको उहाँको भनाइ छ। चीनतर्फतर्फको कोरला नाका भोलि आइतबारदेखि सञ्चालनमा ल्याउने तयारी गरिरहेको उनले जानकारी दिए।

आन्दोलनका क्रममा विभिन्न भौतिक संरचनामा क्षति पुगेपछि, अहिले अधिकांश सरकारी खाता प्रणाली बन्द गरिएका छन्। महालेखा नियन्त्रक कार्यालयका सूचना अधिकारी ओमप्रसाद रिजालले अहिले रागेज व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (आरएमआइएस) मात्रै सञ्चालनमा ल्याउन सकिएको बताए। 'कैलाली कोलेनिकामा पूर्णरूपमा क्षति पुगेको छ। मकवानपुर, विराटनगर, त्रिपुरेश्वरलगायतका कार्यालयमा क्षति पुगेको छ।